Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 161 (17284) | 1986 оной июлиин 12, суббото | Сэн 3 мүн.

ГАБШАГАЙ ҺАРАДА—АЖАЛАЙ ҮНДЭР БҮТЭЭСЭ, ДЭЛИСЭ, ШАНАР!

ЯАРААШЬЕ ҺАА, ҺАЙНААР

Хони, малдаа тэжээл бэлэдхэхэ халуун хаһа ерэнхэй. Унагаагдаха ногооной сабшагдажа, хуряалгын халуун ажалай бурьялжа түгэсэхэдэ, ерэхэ жэлэйнгээ тэжээл бэлэдхэлгын ажалые эмхитэйгээр, гуримтайгаар эхилхын түлөө оролдохобди гэжэ олонхи бригадирнууд нёдондоной тоосооной үедэ хэлэһэн байха. Харин энэ жэлэй шухала кампаниин эхиндэ үгэдөө хүрэһэн бригадирнууд үсөөн байба. Тиимэһээ энэ жэлэй хуряалгын хаһа дахинаа эмхи, гуримгүйгөөр эхилбэ. Юугээрээб гэхэдэ, үсөөн хүн зонтой, хүсэд бүридхэгдөөгүй техникэтэй олонхи бригаданууд яаралтайгаар үбһэндэ оробо бшуу. Тусхайлхада, тэжээл бэлэдхэлгын хүсэд оньһожоруулагдаагүй 3 звено, гар хажууршадай болон морин косилкашадай 10 звено хүдэлнэ.

Байгша ондо совхозоймнай нуга сабшалангүүдтэ ногоон һайнаар ургаа. Ягдык гэжэ газарта 240 гаран гектар талмай эзэлһэн сабшаланаймнай ногоон һанаһанда хүрэбэгүй. Эндэ 3052 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэйбди. Июлиин 1-дэ иишэ ерэжэ, түрүүшынгээ һуринуудые бодхоогоо һэмди. Юрэдөө, сэлмэг гэгээн үдэрнүүдтэ эгээл ехэ бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, шанар һайнтай үбһэ абахын түлөө бригадымнай гэшүүд оролдоно. Хэрбээ иигэжэ яараагүй һаамнай июлиин 25-най һүүлээр, үбһэ ногоон шэмэ шүүһэеэ хабшажа, модохиржо эхилхэ бшуу. Тэрэ саг хүрэтэр бригада бүхэн 1—1,5 мянган центнер һайн шанартай үбһэ ноосолхол ёһотой. Тиимэһээ ногооной шэмэтэйдэ шанартай тэжээл бэлэдхэхэ бидэнэй гол уялгамнай.

Даажа абаһан бригадынгаа гэшүүдтэй 3—4 жэлэй туршада сэг үргэлжэ хүдэлжэ байнаб. Бригадаламнай 10 үбһэшэн. Дүршэлтэй лугеводууд Д. Тудупов, Ц. Гармаев, Ц. Рабжсов болон бусад ехэ найдамтай хүнүүд юм. МТЗ түхэлэй хоёр, Т-25 түхэлэй мүн лэ хоёр трактортойбди. Эдээгээрээ бүхы ажалаа хэнэбди. Һэн түрүүн сүг ажаллажа ябаһан нүхэдтөө ехээр найдаһан тула даабаряа заатагүй дүүргэхэбди гэжэ һананаб.

Манай ажахыда үбһэ үлеэлгэн хатаадаг вентиляторнуудые толхохо тухай һураг гараһан аад, мүнөө тиимэ юумэнэй хэлтэрхэйшье үгы. Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхоз имагтал вентилятор хэрэглэжэ, үдэрэй 300—400 центнер һайхан үбһэ хатаажа абана. Харин бидэ гансал наран, һалхинда дахинаа найдаха болонобди.

Байгша ондо тэжээл бэлэдхэлгын олонхи бригаданууд гэр бүлын подрядай гуримаар бүридүүлэгдэнхэй. Урда жэлнүүдтэ совхозоймнай түрүү хонишон Д. Дамбинов иимэ аргаар хүдэлөө гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Энэ үүсхэлэй удха шанар мүнөөл бодотоор сэгнэгдэбэ гэшэ. Тиигэжэ хонишод Ш. Ц. Аранзаевай, А. К. Бодиевай, буруушан В. С. Бельтуевай бригаданууд гэр бүлын подрядта оронхой. Гэр бүлынхид һайнаар, шанартайгаар үбһэ өөһэдтөө бэлдэхэ, һайн тэжээлһээ малһаа абтадаг продукциин илангаяа һүнэй шанар, малай шэгнүүр дээшэлхэ бшуу.

Мүнөө үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүнгэй согсологдохо гол сэгнэлтэнь тэжээлэй шанар болохо юм.

Һаяшаг сомоной Соведэй сесси боложо, хориинхид болон гэгээтынхидэй үүсхэл һайшаан дэмжэгдээ. Сомоной харьяата газарта ажаһууһан хүн бүхэниие тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсахыень уялгалаа. Эмхи зургаан, айл бүхэндэ даабари үгтөө. Нэгэ айлай хэн нэгэнэйнь үбһэ хуряалгада хабаадалсажашье байгаа һаань, гэр бүлэнь 10 центнер үбһэ бэлэдхэхэ юм.

Энэ мэтээр бодомжолходо, үбһэн ехээр абтаха болоно. Зүгөөр шанарай түлөө шанга эрилтэ табигдаха ёһотой. Хура бороогой байд гээд орожо байдаг манай нютагта үбһэ үлеэжэ хатаадаг түхеэрэлгэнүүд, вентиляторнууд хэрэгтэйл байна.

Д. УХИНОВ,
Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой тэжээл бэлэдхэлгын звеногэ даагша.

Ивалгын районой Оронгын совхозой суута луговод А. Г. Цыремпиловэй даадаг оньһонжоруулагдамал звеногой залуушуул 1000 центнер һайн шанартай үбһэ эдэ үдэрнүүдтэ бэлэдхэбэ.

Кабанскын шубуунай фабрикын М. Е. Сухановай хүтэлбэрилдэг звеногойхид харюусалгатай хаһын түрүүшын үдэрһөө эршэ түгэсөөр хүдэлжэ, мүнөө 1700 центнер һайн шанартай үбһэ нөөсэлөө, тэрэ тоодо 530 центнер үбһээ тюг болгон багсалаа.

МОСКВАҺАА МОРДОБО

Франциин Республикын Президент Франсуа Миттеранай хани ёһоной албанай хэрэгээр манай орондо ерэлгэ түгэсэбэ.

Үдэшэлгын ёһолол июлиин 10-най үглөөгүүр Кремлиин Ехэ ордоной Георгиевска зал соо болобо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев һамгантаяа Ф. Миттеранда, тэрэнэй һамганда аян замдаа һайн ябахыень хүсэһэн байна.

* * *

Ф. Миттеран һамгантаяа энэ үдэшэлэн Париж ошохоёо Москваһаа мордобо. Хани барисаата гүрэнэй толгойлогшо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уряалаар хани ёһоной, албанай хэрэгээр манай орондо ерэһэн юм.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыко һамгантаяа, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе һамгантаяа, мүн бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ Ф. Миттераниие, тэрэнэй һамгые үдэшэбэ.

* * *

Совет болон гадаадын журналистнуудта зорюулжа, Ф. Миттеран Эхэ орондоо бусахынгаа урда тээ пресс-конференци үнгэргөө.

Франциин Президент һамгантаяа Тула шадархи Л. Н. Толстойн музей-буусые хараба. (ТАСС).

БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой Арадай революциин илаһаар 65 жэлэй ойдо зорюулагдажа, ниислэл хотын партийна, гүрэнэй, ниитын эмхинүүдэй ба ажалшадай түлөөлэгшэдэй, Монголой Арадай армиин сэрэгшэдэй баярай суглаан июлиин 10-да эндэ болобо. МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. Содном, парти болон гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд тэрээндэ хабаадаһан байна.

МНРП-гэй XIX съездын шиидхэбэринүүдһээ эшэ үндэһэтэй политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда бидэ национальна һайндэрөө тэмдэглэжэ байнабди гэжэ Д. Содном элидхэл соогоо хэлэбэ. Революциин илаһанай һүүлээрхи МНР-эй түүхэ урдандаа, гээгдэнги байһан гүрэнүүдэй капитализмын шатые алгад гаража, социализмда орохо арга боломжотой байһан тухай Ленинэй һургаалые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлгын гэршэ жэшээ болоһон байха юм. Манай үнэн хани нүхэрэй — Советскэ Союзай али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэ МНР-ые һалбаран бадаруулгын дабшуулхы хүсэн болобо. Ахадүү ёһоной, үнэн зүрхэнэй туһаламжа үзүүлжэ байдагайнь түлөө Д. Содном монгол арадай үмэнэһөө КПСС-эй ЦК-да, Совет правительствада, Соведүүдэй оронон арадта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө.

Ядерна буу зэбсэгүүдые шата шатаарнь усадхаха, үргэн ехэ аюулгүй байдалай арга боломжонуудые байгуулха тухай СССР-эй гаргаһан үүсхэлнүүд хүн түрэлтэнэй хуби заяанда асари ехэ удха шанартай байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Сэрэгүүдые, юрын зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар Политическэ зүблэлгын комитедэй Будапештдэхи зүблөөнэй дурадхалнууд энэ түүхэтэ программада бүтэмжэтэй һайн нэмэлтэ болоно. МНР эдэ хүсэлэл оролдолгонуудые халуунаар дэмжэжэ, эб найрамдалай, этигэл найдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлшэдтэй ниитэ нэгэн зэргэдэ жагсажа, эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

* * *

Арадай революциин илаһаар 65 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Д. Сүхэ-Баатарай болон Х. Чойбалсанай мүнхэн шарилда, В. И. Ленинэй памятнигай, мүн Зайсан хада дээрэхи совет сэрэгшэдтэ бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ веногуудые табилгын ёһолол болобо. Ж. Батмунх, Д. Содном, МНР-эй партийна ба гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд энэ ёһололдо хабаадаһан байна.

* * *

Монголой Арадай революциин 65 жэлэй ойдо зорюулагдажа, МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ц. Гурбадам июлиин 10-да Москвада уулзалга эмхидхэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Бирюкова, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Г. С. Таразевич, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В. С. Мураховский, СССР-эй хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, сэрэгэй начальнигууд, партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаһан байна.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь, ОМСД-гэй Центральна Соведэй Түрүүлэгшэ Ц. Намсрай түрүүтэй Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегаци уулзалгада хабаадалсаа. (ТАСС).

БУЛТАДАА ХАБААДАХАНЬ

Хойто-Байгалай районой «Тыйский» совхозой малшад КПСС-эй областной комитедэй Буряадай АССР-эй бүхы ажалшадта хандаһан Хандалгатай танилсажа, үбһэ хуряалгада бултандаа хабаадаха гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаба.

Хэнэйшье мэдэһээр үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээл элбэгтэйл байхадаа, һаалишад үнеэдэйнгээ ашаг шэмыень нэмээжэ шадана бшуу. Тус ажахын малшад нёдондо зун энэ шухала хэрэгтэ олоороо хабаадажа, элбэг тэжээл нөөсэлөө һэн. Тиигэжэ тэдэнэр үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1786 килограмм һү һаагаа бэлэй. Жэлэйнь түсэб 2250 килограмм байһан юм. Үнгэрһэн табан һарын туршада малшад үнеэн бүриһөө 1252 килограмм сагаан эдеэ үйлэдбэрилөө.

Тус совхозой олохон һаалишад—Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Валентина Владимировна Шункова Прасковья Кирилловна Васильева, Евгения Степановна Шергина болон бусад үбһэ тэжээлээ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1400—1500 килограмм һү һаанхай

Мүнөө ажахын һаалишад, үхэршэд гол ажалайнгаа хажуугаар үбһэ тэжээл бэлдэжэ эхилээ.

М. БАТОИН.

Дамдин Лопсонович Эрдынеев Түнхэнэй районой Саянай совхозой түрүү луговодуудай нэгэн болоно. Нилээд дүй дүршэлтэй болоһон Дамдин Лопсонович өөрынгөө участок дээрэ ногооной һайн ургаса ургуулдаг юм. Байгша ондо тэрэ бүлүүр станцияа саг соонь түгэс бэлдэжэ, 63 гектар талмайтай сабшалангаа үдэр һүнигүй уһалһан байна. Энэ ажалдань Сергей Хусеев, Сэрэн-Доржо Матуев, Василий Сымбелов гэгшэд туһалаа.

Вышка гэжэ нэрэтэй энэ сабшалан дээрэһээнь жэл бүри 35—40 центнер һайн шанартай үбһэн хуряагдадаг юм. Байгша ондошье энээнһээ доошо байхагүй гэжэ хүлеэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунист, үнинэй луговод, һурган хүмүүжүүлэгшэ Д. Л. Эрдынеев.
Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

СОШОРДОМО ДОХЁО

ХЭЗЭЭ ХҮДЭЛГЭГДЭХЭ ЮМ?

Иимэ асуудалтайгаар Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозойхидто хандахаар байна. Юуб гэхэдэ, һаяхан энэ ажахыгаар ябахадаа үбһэ тэжээл хэр бэлэдхэжэ байһанаарнь һонирхоо һэмди.

Үдын тэн үнгэржэ байһан үе бэлэй. Оробоһоной тоог дээрэ тодхогдоһон АВМ-0.65 түхэлэй витаминтай ногооной гурил гаргадаг агрегадта хүрэжэ ерэхэдэмнай, тойроод хон-жэн байба. Дээрээ һарабшатай сарай доро оруулагдаад ябталагдажа хэгдэһэн, тюг болгон багсалагдаһан витаминтай хэршэмэл үбһэн (сечкэ) дээрэ дүрбэ-табан хүн тамхилжа һууба. Манине хараһаар наада заһадань зогсоһон нюдэндөө шэлтэй, дунда зэргын бэетэй хүн угтан гаража ерэбэ. Тэрээнтэй мэндээ хэлсээд, ажал хэрэгээрнь һонирхожо, агрегадай юундэ хүдэлдэггүйдэнь анхаралаа хандуулбабди.

— Та, юун болотороо гайхаа хүмта? Түмэр түдэгэ эбдэрдэг ха юм. Агрегаднай эбдэржэ һаатаһаар, амаралтатайгаар тоолоходо гурбадахи үдэрынь болобо. Дээдэхи циклониинь хуу дүрэжэ, шатажа һалаа. Тэрэнээ һэлгүүлжэ байнабди. Энэ хэрэгые ажахымнай электригүүд хэдэг. Бидэнь хараад һуугнабди,— гэжэ нүхэрни һанаа амархан хэлэбэ.

— Юун гэһэн удаан болобо гээшэбта? Циклон олоо зон гүт? Хэзээ хэжэ дүүргэхэеэ байнат? — гэһэн асуудалнууд табигдаба.

— Олдоол даа. Тельманэй нэрэмжэтэ совхозһоо хуушан деталь асарһамнай, таараажа үгөөгүй. Тайража, отолжо байгаад, гагнабабди. Өөрынь юумэ бэшэ хадаа ондоол байна. Мүнөөдэр хабсаргажа дүүргэхэ зон бэшэ аалди даа. Үглөөдэрһөө агрегадаа хүдэлгэхэ ёһотойбди,— гээд тэрэ хүмни агрегадһаа холо бэшэхэнэ хаягданхай хуушан циклониинь манда харуулба.

Энэмнай тус агрегадай начальник Алексей Итыгилович Эрдынеев гээшэ. Тэрэнэй хэлэһээр эндэ хоёр машинисттэй хамта заһабарилгын бригадаһаа хоёр хүн, электрик, звеногой бэшэ гэшүүд дутагдалаа усадхажа байба. Иимэ олон хүнүүд эбдэрһэн энэ циклониие һэльбэн табихадаа, аяар гурба хоношоо.

Машинистнүүд С. Н. Чагдуров, Н. И. Николаевский гэгшэд түрүүшынгээ жэлдэ иимэ ажалда хүдэлжэ, дүршэл шадабаришьегүй. «Манай мэдэхэшье юумэн үсөөн даа. Хүн бидэнэртэ заажа, харуулжа үгөөшье бэшэ. Өөһэдынгөө дуран соо «аашалжа» байгшабди» гэлдэжэ тэдэнэр байгаа һэн.

Эдэнэр дүрбэн үдэр ажаллажа, дүн хамта 20 тонно витаминтай хэршэмэл үбһэ бэлэдхээ. Энэнь үдэртэ 5 тонно шахуу болоно. Тус агрегадай үдэрэйнь нормо 4,5 тонно юм. Иигэжэ эндэ хүдэлэгшэд байгша ондо 250 тонно тэжээл нөөсэлхэ түсэбөө хэзээ дүүргэхэ юм гэжэ тиихэдэ досоогоо һанаа һэмди.

— Бидэ хоёр халаанда ажаллажа хүсэд эхилээшьегүй байнабди. Үлэр бүхэндэ энэ тэрэмнай эбдэржэ, ураг шаа мүртэй ябаашьегүйбди. Хэзээ хүсэндөө орохо юм. Мэдэгдэнэшьегүй, — гэжэ ахалагша машинист Н. И. Николаевский мэдүүлээ бэлэй.

Юрэдөөл, тэндэхи байдалтайнь дүтэ танилсаад байхадаа, тус ажахынхидай энэ харюусалгатай хаһадаа ехэ дутагдалтай ерэһыень онсолон тэмдэглэхээр. Кировэй нэрэмжэтэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, АВМ агрегадай гэшүүд, үбһэшэд КПСС-эй областной комитедэй республикын ажалшадта хандаһан Хандалгатай дүтэ танилсажа, тодорхой хэмжээ дары абаха ааба гэжэ батаар найдагдана.

Д. ДОНДОКОВ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДҺЭЭ, СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМҺЭЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДҺЭЭ

Вьетнам арадай элитэ ехэ хүбүүн, уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, Советскэ Союзай ехэ хани нүхэр, Вьетнамай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Ле Зуан удаан саг соо хүндөөр үбшэлһэнэйнгөө һүүлээр, 80-тай боложо ябатараа, 1986 оной июлиин 10-да Ханой хотодо наһа бараба гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүнзэгы ехэ шаналал гашуудалтайгаар Советскэ Союзай коммунистнуудта, бүхы ажалшадта мэдээсэнэ.

...ЭШЭГҮЙГӨӨР, ...ИД ТЭМСЭХЭ

...гүй, олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха ...-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ байгша ... 1-һээ хүсэндөө оробо.

...иалис общество дотор ажал хадаа нэрэ хүндын, ...н, алдар солын хэрэг үнинэй болонхой. Юуб ...оронеймнай бүхы баялиг, экономическа ба обо...шадал, бүгэдэ ниитын баян дэлгэр, зол жаргалтай ...ажалша хүнэй үнэн сэхэ, аша үрэтэй, оролдосо ...алһаа эхитэй гэжэ мэдэнэбди. «Ажал — жаргал», ...э, ама тоһодохо», «Ажалша хүн тоотой, ажалгүй ..., «Хүдэлмэридэ хүдэржэхэ, ажалда атаржаха» ...арадайшье дунда үни урдын хэлсэдэг бэлэй. Эдэ ..., хүмүүжүүлхы ехэ хүсэтэй үгэнүүд мүнөө үедэ ...удха шанартай болоно. Юуб гэхэдэ, совет арад ...нгаа хараалһан социально-экономическа хүгжэл...аха, эрдэм-техникын дэбжэлтые үргэдхэхэ. тэрэ...н зоной һуудал байдал һайжаруулха гэһэн асари ...нуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула бүхы ...эл оролдолгоо гаргажа байнхай. Оронеймнай ...ан тохойнуудһаа ажалай шэнэ амжалтанууд, үй...атаршалганууд тухай мэдээсэлнүүд орожо бай...из талаар манай Буряад ороной ажалшад мүн лэ ...хубита оруулдаг, ажахын болон соёлой байгуу...э амжалтануудые түйладаг байна гэжэ бидэ һайн ...Тэдэнэй найдамтай үндэһэ һуури гэхэдэ, үнэн ...дэр бүтээсэтэй ажал болоно ха юм. Имагтал ...р республикымнай промышленность хахад жэ...аринуудые сүм дүүргэжэ шадаа. Хүдөө ажахын...һайнаар ажаллажа гараа гэшэ. Гэршэнь гэхэдэ, ...э, совхозууд бүхы дээрээ гүрэндэ мяха, һү, үндэ... зургаан һарынгаа түсэб дүүргэжэ, ехэ амжалта ...жэ арбан хоёрдохи табан жэлэй даабаринуудые ...эсөөр дүүргэхэ талаар бата найдамтай һуури ...улагдана. Энэмнай ехэ баясамаар хэрэг болоно.

...та ниитын ажалда туһа нэмэри хэдэггүй, шадаал ...гаргангүй мүнгэн зоори олохо, амарханаар ажа...нөөр наһаяа үнгэргэхэ һанаатай хүнүүд хаанашье ...гэшэ. Харин нэтэржэ ерэһэниинь хонжоо наймаа ...й зоори хулгайлха, эдилгэ абаха ба үгэхэ, мүн ...хуули буса элдэб ябуулганууде хэхэ «халтируу...арадаг байна.

...э Госстрахай Ивалгын инспекцидэ, республикын ...дэ, Улаан-Үдэ хотын аяншалга болон экскурсиин ...галай модоной баазада, кондитерскэ фабрикада, ...э эмхи зургаанууд болон предприятинуудта гүрэ...ээн бусаар хандаха, үбэршэлхэ ябадал элирүү...этэ хүнүүд уголовно харюусалгада хабаадуулаг...юм.

...ал хуурмаг данса бэшэжэ ниитын мүнгэ зоори ...-дэхи СПТУ-гай директор Потапенко, республи...икын ахамад бухгалтер Ильина, аяншалга болон ...бюрогой хүдэлмэрилэгшэд Гусева, Щербакова ...элгэдэжэ, хуулиин хатуу хэһээлтэдэ ороһон байна ...яа худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта шур...хулгайшад гэмтэ ябуулгануудые хэнэ. Жэшээнь, ...ай мэдэлэй предприяти болон эмхинүүдтэ 1985 ...да бүхыдөө 295 мянган түхэригэй эд зоори хул...дутаагдаһан байгаа гэжэ шалгалта элирүүлээ бэ...ь, Байгалай райпогой магазиниие даагша Сахно ...гач түхэриг хулуугаад байтараа баригдажа, сүүд...элээр эрхээ хаһагдаа.

...нууд юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, материаль...гатай ажалда урдань зэмэ хэһэн, сүүдлүүлһэн ...ааг байха юм. Хүдэриин райпогой түрүүлэгшэ ...дэриин худалдаа наймаанай эмхиин эрхилэгшээр ...дэгые ажалда абаһан байха юм. 1973 ондо сүүд...н жэлдэ хэһээлтэдэ байһан Филиппов удаанш...ил хуули буса ябуулгала хэжэ байһаар бариг.... Иимэ жэшээнүүд олон байха.

...ын аргаар эдилгэ абаха ушарнууд дайралдана. ...лэбэл, «Одон» ресторанай администратор Горю...» столнуудые официанткачуудта үгэхэдөө, удэ...дээнһээ эдилгэ мүнгэ абадаг байба бшуу. Му...згдажа, сүүдээр хэһээлтын газарта ябуулагдаа. ...худөө ажахын институдай багшанар Галсанов, ...шалгалтын сэгнэлтэ табихадаа, студентнэрһээ ...г байһанаа балшыка баригдажа, хуулиин урда ...атай болоо. Иигэжэл бэлээр олзо олохо, баян ...аһууха дуратайшуул элдэб газарнуудта дайрал...

...гадна гүрэнэй машина болон техникэ хубидаа ..., тула хэрэглэхэ ушарнууд али олон үзэгдэнэ. ..., огород эрхилэгшэд ехэнхи ушартал гүрэнэй ...одо, хабтагай, хайр шулуу, наг шэбхэ зөөжэ, хуу...гэ зэгиманай олзо олохо ябадалда «туһа» хүр... Мүн бусадашье элдэб ябуулганууд байха. Хүдөө...рактороор хубиин огородой газар хахалха, хам...ар үбһэ, түлеэ зөөжэ, олзо зоори суглуулха ... үзэгдэлгын ... эли бшуу. Тэд авто...н техникын хойноһоо хиналта табидаггүй, хүн ...удалай элдэб хэрэгламжанууде хангаха асуу...даггүй газартал иимэ ушарнууд тохёолдоно ха

...а үнэтэйгөөр худалдаха, гэр байрадаа хүниие ...эйгөөр байлгаха, гүрэнэй хилээмэ талхаар, үбһэ ...аа тэжээгээд, мяха худалдаха, мүнөөдөө хомор ...раа хэдэн дахин үнэтэйгөөр дэлгүүр дээрэ най...мэтэ элдэб аргаар заримашуул мүнгэ зоори суг...лдодог байна гэшэ.

...эһээ эдэ бүгэдые эрид шангаар, бурин гүйсэд ...иэ мүнөө үедэ тон шухала зорилго болоно. Энэ ...баталан абтаһан КПСС-эй ЦК-гай тогтоол болон ...рховно Соведэй Указ дотор экономическа, эм...ули ёһоной, хүмүүжүүлгын болон бусадшье то...жээнүүд хараалагданхай. Тэдэниие бодото дээ...лхэ гэшэ мүнөө партийна, совет, ажахын болон ...ахидаг органуудай нангин зорилго болоно гэжэ ...дэглэлтэй.

...гүй ажалай болон түлбэриин хойноһоо эрид ...а ябуулагдаха ёһотой. Энэ талаар гансашье ара...д бэшэ, харин министерствэнүүд болон албан ... хиналта-шалгалтын хүдэлмэрилэгшэд ажалаа ...үүлхэ ушартай гэшэ. Тэд олонниитын бүгэдөө...ала хэрэгтэ хабаадаагүй һаа, ямаршье шалгал...үтүү дунданууде гүйсэд усадхажа шадахагүйнь бшуу. Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай тэм... олонниитые хабаадуулха гэшэ мүнөө зайлашагүй ехэтэй хэрэг болоно гэжэ мэдэрхэ ушартай. ...алшадай, олонниитэ хүн зоной дунда ойлгуу...элмэри али болохо аргаар ябуулагдаха зэргэтэй. ...гай хэблэлэй, радио болон телевидениин үүргэ

...XXVII съезд дээрэ үнэн сэхэ, ашаг үрэтэй ажал ...эшье үнэтэй баялиг гэжэ тэмдэглэгдээ бэлэй. ...рэнэй ашаар оронеймнай баялиг арьбадхагдаха, ... һуудал байдал һайжарха байна ха юм. Тиимэл ...л хэнгүй, олзо олохо, баяжаха ямаршье ябуул...ха найдамтай хаалта хэгдэхэ, тэрээнтэй эбсэшэ...д шангаар тэмсэхэ ёһотой.

...ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

...эй ХҮН ЗОНОЙ АЖАҺУУДАЛ ХАНГАЛГЫН ...ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...й һуудал байдалые хангаха талаар габьяатай бай...он жэлдэ үнэн сэхээр ажаллаһанайнь түлөө ...хүн зоной ажаһуудал хангалгын габьяата хүдэл... гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Буряадай АССР-һээ

...а Энгельсина Ангарьевнада — Хойто-Байгалай ...энэ-Уоянай хүн зоной ажаһуудал хангадаг ком...долшон.

... Надежда Леонидовнада — «Бурятобувьбыт» гэжэ ...н нэгэдэлэй гутал оёгшо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

1986 оной июлиин 10.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: СЪЕЗДЫН ХАРАА ШЭГЛЭЛЭЭР

БЭЕЛҮҮЛХЭ АРГА БОЛОМЖОТОЙБДИ

КПСС-эй XXVII съезд манай ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын коллективэй урда ехэ зорилгонуудые табиба. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула коммунистнуудай, бүхы ажалшадай хүсэлэл оролдолго, дүршэл шадабари үйлэдбэриеэ хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, бүхы хүдэлмэриеэ хубилгаха, шэнээр хүдэлхэ гэhэн партиин заабари бэелүүлхэ хэрэгтэ элсүүлхые оролдонобди. Нэн түрүүн бүхы асуудалнуудые шиидхэлгэдэ коммунистнуудай хабаадалсаалгые элбэхижүүлхэ, тэдэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партбюро ехэ анхарал хандуулна.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ манай фабрика үйлэдбэриингөө хэмжээ 30 процентээр дээшэлүүлхэ зорилготой. Тиихэдээ энэмнай хүдэлмэришэдэй тоо нэмээнгүй хэгдэхэ юм. Иигэжэ съездын хараалhан хурдадхалгын хараа зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубита оруулха байнабди. Гэбэшье энэмнай бэлэн хэрэг бэшэ, нилээд ехэ оролдолго хэрэгтэй. Энэ жэлhээ бидэ ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда хүдэлжэ эхилбэбди. Шэнэ юумэн хододоо хүндөөр нэбтэрүүлэгдэдэг ха юм даа. Продукци худалдаха кварталай түсэб дүүргэгдээ. Гэбэшье нормативна сэбэр продукци гаргаха түсэб дүүргэгдээгүй гэхэ гү, али 36,3 мянган гадар трикотаж хубсаhан үгтөөгүй. Энэ юунhээ болооб гэхэдэ, республикын нютагай промышленностиин министерство hүүлэй үедэ нормативна сэбэр продукциин түсэб гурба дахин хубилгажа, hүүлшынхиеэ мартын хахадта баталаа. Иимэ байдалда бидэ үйлэдбэриеэ түргэн хубилгажа шадаха аргагүй байгаабди.

Мүнөө үедэ материально-техническэ хангалга ехэ муу. Энэ ушар цеэ бүхэнэй хүдэлмэри удааруулна. Нэн түрүүн хэлэхэ юумэн гэхэдэ, шанар муутай, хоёрдохи сортын утаhан үгтэнэ. Харин бидэ 1 сортын продукци гаргаха ёhотойбди. Бодоод үзыт. Хайшан гээд иимэ муу утаhанhаа hайн шанартай хубсаhа гаргаха ёhотойбибди? Голодоhо ехэтэй хлопок ерэнэ. Тиихэдэ манай бүтээдэг продукциин шэнэ модель Москвада батлагдадаг юм. Тиимэhээ шэнэ модель батлагдажа ерэтэрээ удааржа, хууршална, хүн зоной анхарал татанагүй. Эдэ бүгэдэ тухай съезд дээрэ ехэ hайнаар хэлэгдээ, эрид хэмжээнүүдые абаха эрилтэнүүд табигдаа. Теэд манай фабрикын хүдэлмэри дээрэ энэ талаар болоhон хубилалтанууд харагданагүй.

Партиин XXVII съездын табиhан үшөө нэгэ шухала асуудал гэхэдэ, эрдэм-техникын үндэhэ hуури дээрэ үйлэдбэриие эршэмтэйгээр хүгжөөхэ хэрэг болоно. hүүлэй үедэ фабрикадамнай шэнэ, хари гүрэнэйшье оньhон түхеэрэлгэнүүд олоор тодхогдоо. Эдэмнай баhа эбдэрдэг, зарим деталинуудыень hэлгээгүйдэ арагагүй болодог. Теэд эдээчдэ запасной частиин олдохонь тон бэрхэ. Шухала, хэрэгтэй иимэ деталинуудые Улаан-Үдын фабриканууд үрдилдэн абашана. Энээниие хараада абажа, иимэ байдал усадхаха саг ерээ. Тиихэдэ фабрикымнай заhабарилгын мастерской мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэхэгүй оньhон түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Олонхи станогууд 1950—60-аад онуудай. Инженернэ албанай дурадхаhанай ёhоор мүнөө тохёолдоод байhан үедэ авиазаводой, «Теплоприбор» болон бусадшье заводуудай үйлэдбэридөө хэрэглэхэеэ болиhон нарин түхеэрэлгэнүүдые манда хэрэглэжэ болохоор. Энэ асуудал олон дахин табигдаа, теэд нютагай промышленностиин министерство энээниие шиидхэнэгүй. Манай урагшаа дабшаха хэрэгтэ уhа, дулаа үгэхэ асуудалнууд баhал hаалта хэнэ. Үйлэдбэридэ хэрэглэгдэhэн уhые сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ hэльбэн шэнэлхэ шухала болонхой.

Хүн зоной hуудал байдал hайжаруулга партиин политикын гол удхань болоно. Тиимэhээ ажалша хүн тухай hанал бодолоо табиха гээшэ манай гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Эндэ эгээн шухала асуудал гэхэдэ, хүдэлмэришэдые гэр байраар хангалга болоно. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ 60 квартиратай гэр, хоёр айлай ажаhууха хоёр гэр бариха ёhотойбди. Эндэмнай шиидхэгдээгүй асуудалнууд баhал олон. Гэрэй барилгада хэрэгтэй материалнууд дуталдана. Тиимэhээ элдэб барилгын предприятинуудhаа энэ тэрэ юумэ гуйха ушартай болонобди. Сад-яслиида hаяын жэлнүүдтэ үргэдхэхэ түсэбтэйбди. Гэрнүүдтэ дулаа үгэхэ котельнэ hэльбэн шэнэлхээр болоо. Эдэ жэлнүүдтэ юрын стадион барябди. Эндэ элдэб наала наадаха талмайнууд түхеэрэгдэнхэй.

Манай фабрикын коллективэй диилэнхинь залуушуул юм. Тэдэнэй олонхинь хамтын байрада байдаг. Теэд энэ байрамнай хуушан, мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэнэгүй. Тиимэhээ залуу басагад мэргэжэлдэ hуража абаад, Иваново хото ябашана. Иигэжэ залуу халаанаа алдаха гээшэ тон буруу ябадал гэжэ ойлгонобди. Эдэ гол асуудалнуудые шиидхэнгүй урагшаа дабшахамнай хүшэр. Эдэ бүгэдые шиидхэхын тула фабрикын захиргаан, партийна, профсоюзай организацинууд болон БЛКСМ-эй комитет ехэ хэмжээнүүдые абана, бэелүүлнэ гэжэ хэлэхэ шухала. Мүн эндэ республикын хүтэлбэрилхы органуудhаа ехэ юумэн дулдыдаха байна. Партийна суглаанууд дээрэ коммунистнууд олон шухала асуудалнуудые тодоруулжа, тэдэнэй анхаралда табиhан байна. Жэшээнь, манай фабрика өөрынгөө хүсөөр ехэ барилга хэжэ шадаха аргатай. Теэд энэ арга боломжыемнай хэрэглэхэ талаар республикын Министрнүүдэй Совет зохистой шиидхэбэри абанагүй.

Партийна организаци, бүхы коммунистнууд шухала болоhон эдэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулна. Тэдэниие бэелүүлхэ нөөсэ арга боломжонуудые бэдэрнэ. Эндэ хүнүүдые эдэбхижүүлхэ онол арга болохо социалис мүрысөөн ехэ үүргэ дүүргэхэ ёhотой гээд тоолонобди. Энэ жэлдэ хүдэлмэришэн бүхэн бүхы табан жэлэй хубиин зохёохы түсэб батлан абаа. Энэ хадаа хүн бүхэнэй ажалай, жэл бүхэнэй хэр байhаниие харуулха болоно. Тиихэдэ хүн бүхэн социалис уялгануудаа урдачь түйлаhан дүнгүүдhээ уламжалан абанхай. Дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаhан ажалай түрүүшүүлэй уялганууд цех бүхэндэ гоёор бэшэгдэнхэй. Жэшээнь, нэхэгшэд Т. Н. Зубакина, Л. Д. Бабасанова гэгшэд энэ табан жэлэй түсэб 2,5 жэл соо дүүргэхэ уялга абанхай, габшагай hайнаар ажаллажа байна. Эдэнэй уялга бата үндэhэ hууритай. Үнгэрhэн табан жэлэй түсэб баhал болзорhоонь холо урид дүүргээ юм. Социалис мүрысөөндэ илажа гарагшадые амаршалжа, тэдэниие хүндэлhэн үдэшэнүүдые үнгэргэлгэ заншалта болонхой.

Тиихэдэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, залуушуулые дүршэлтэй hурган хүмүүжүүлэгшэдтэ даалгажа үгэхэ гээшэ баhал аша үрэ ехэтэй нөөсэ арга боломжо болоно. Мүнөө үедэ фабрика соомнай бүхыдөө 87 hурган хүмүүжүүлэгшэ тоологдоно. Тэдэнэй 23-ниинь хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд. Түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, hурган хүмүүжүүлэгшэдэй хүдэлмэри эрхим hайнаар эмхидхэхэ талаар конкурс соносхогдонхой. Түрүү дүй дүршэлэй hургуули хүдэлдэг. Залуушуулые мэргэжэлдэнь hайнаар hурагдаг, хүмүүжүүлдэг ажалай түрүүшүүлые дурдаха болоо hаа олон. Эндэ коммунистнууд лэ бэеэ харуулхал ёhоороо харуулна. Жэшээнь, партгрупорг Лидия Павловна Яковенко олохон басагадые hургаа. Хододоо эрилтэ ехэтэй, хэрэгтэй газартань туhалдаг, басагадтай нүхэд шэнгеэр хөөрэлдэжэ шадаха хадаал залуушуулай дунда хүндэтэй, тэдээндэ бодото ажалай жэшээ харуулдаг байна бшуу. Л. П. Яковенко үнгэрhэн табан жэлдэ хоёр табан жэлэй түсэб дүүргээ юм. Энэшье табан жэлэй даабари 2,5 жэл соо дүүргэхэ уялга абаад, түсэбөө хэдэн hараар урьдшалан дүүргэжэ ябана.

Үйлэдбэриин участок бүхэниие партийна нүлөөгөөр хангажа, хүн бүхэниие үндэр бүтээсэтэ ажалдаа элсүүлхэ гээшэ мүн лэ шухала. Манай партийна организаци район соогоо эгээн томо юм. Фабрикада хүдэлдэг зургаан хүн бүхэнэй нэгэнь коммунист. Тиимэhээ партбюро энэ хүсэеэ зүбөөр хубаарилан табиха асуудалда ехэ анхаралаа хандуулна. Олонхи партиин гэшүүд юрын хүдэлмэришэд. Партида тэдэнэй эрхимүүдые нэн түрүүн абахые оролдонобди. Гэбэшье бригадирнуудай дунда коммунистнууд үсөөн. Энэ талаар хэмжээнүүд абтажа, бригадирай тушаалда дэбжүүлэгдэхэ залуушуулые эртээнhээ hургана, бэлдэнэбди.

Коммунистнуудай харюусалга, эдэбхи дээшэлүүлхын тула, тэдэнэй тоосоо шагнаха хэрэг съездын hүүлээр гуримшуулаабди. Партийна суглаанууд дээрэ шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрдэг болоо. Гэбэшье энэ талаар дутуу дунданууд олон. Өөhэд хоорондоо хөөрэлдэхэдөө, элдэб дутуу дундануудые дурдаха, гэмтэй хүнүүдэй нэрэ обог нэрлэхэ. Харин суглаан гү, али коммунистын тоосоон дээрэ бүхы hанажа байhанаа хэлэхэгүй, бэеэ тойруулха ушар олон үзэгдэнэ. hаяхан үнгэрhэн суглаан дээрэ Павлов, Жарников гэгшэд нүхэрэйнгөө hайн талыень хэлээд, дутуу дундануудые заагаагүй. Эдэ нүхэдтэ партбюрогой зүгhөө ажаглалта хэгдэhэн байна.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй мүн лэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха байна. Эдэмнай мүн лэ коллективэйнгээ урда тоосодог, тэдээндэ партийна характеристикэ үгтэдэг шэнэ гурим байгуулагдаа. Хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлэгдэhэн хүн бүхэн партбюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг, тэрэнэй зүбшөөлөөр табигдадаг болоо. Юрэдөө, эдэ мэтээр хүдэлмэриеэ съездын эрилтэнүүдэй ёhоор хубилгахые оролдонобди. Саашадаа энэ хэрэг бүри эршэдхэхэ, ондоо партийна организацинуудта олдоhон hайн дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, өөhэдөөшье аша үрэ ехэтэй аргануудые саг үргэлжэ бэдэрхэ ёhотойбди. Манай фабрикын партийна организаци партиин табиhан зорилгонуудые бэелүүлхэ аргатай, хүсэ шадалтайшье.

Г. МОСТОВЩИКОВА,
Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын партбюрогой секретарь.

Советэй [illegible]

УЯЛГАНУУДАА ҮЛҮҮЛБЭ

ЛЕВОКУМСКОЕ (Ставрополиин хизаар). Левокумска районой «Красный буденновец» колхозой таряашад ороохо гүрэндэ худалдаха социалис уялгануудаа Ставрополиин хизаарта түрүүлэн дүүргэбэ. Түсэбтэ даабариин ёhоор, 1 мянган тонно таряа тушааха байhан hаа, 1,5 мянган тонно ороохо худалдаа. Ургаса хуряалгын дүүрэтэр ажахын ажалшад 500-hаа баха бэшэ тонно шэниисэ элеваторто эльгээхые хараална.

Газар таряалангдаа, оньhото техникэдэ шэнэ ёhоор, харюусалгатайгаар хандаhанай ашаар лэ үндэр баян ургаса хуряажа болоно гэжэ тэдэнэр ажал хэрэгээрээ элирхэйлэн харуулба. Энэ колхоздо намарай паар дээрэ шэниисэ таригдадаг юм.

Тус ажахытай хүршэ оршодог «Урожайненский» совхозой таряашад мүн лэ баян ургаса хуряана. Тэдэнэр жэлэйнгээ түсэбhөө гадуур 2,5 мянган тонно таряа гүрэнэй амбаарта хааха байна.

Калашниковай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер И. Топчиев 600 гаран тонно ешмээн, шэниисэ хадажа, Левокумска райондо түрүү hуури эзэлжэ ябана. Түрүүшүүлhээ жэшээ абажа, хизаарай зарим районуудай ажахынууд таряа гүрэндэ худалдаха талаар абаhан социалис уялгануудаа дээшэлүүлхые шиидэбэ.

АМАР ДЭЭРЭ ХОТО БОДХООХОНЬ

НИЖНЕТАМБОВКО (Хабаровска хизаар). КПСС-эй XXVII [illegible]

«САГААН АЛТАЯА» СЭБЭРЭЭР АБАЯ!

ШАНАРТАЙГААР

Углоонэй 8 час. Анаагай совхозой гурбадахи отделениин хонидой ноохо хайшалалгын газарта хүрэжэ ерэхэдэ, электрохайшануудай таршаганаха абяан эртын тунгалаг агаарта хонгёохоноор зэдэлжэ байгаа hэн.

Үбэлэйнгөө «нэхы дэгэлнүүдhээ» hалаhан мүндэгэр сагаан хонид пунктын үбэр хажуугаи хорёо соо олошорно.

— Уржадэр бороо ехээр адхаржа, манай ажалда бага бэшэ hаад ушаруулаа. Зүгөөр үсэгэлдэр яhала hайн хүдэлжэ гарагдаа. Хамта дээрэ 840 хонидой ноохон хайшалагдаа гээшэ. Мүнөө хониин бүриhөө дундаа зэргээр 3.2 килограмм ноохон абтана,— гэжэ ноохо хайшалха пунктые даагша, отделениин ветеринарна врач Цырен-Доржо Найданович Барадиев хэлэхэ зуураа, гартаа барижа байhан дэбтэрээ нээжэ хараад.— Баир Цыбикжаповаймнай даадаг бригадын коллектив ноохо хайшалха энэ жэлэйнгээ даабариие нэрэтэй солотойгоор дүүргэбэ. Тэрэ үнгэрhэн хүшэр хүндэ үбэлжэлгые муу бэшээр дабажа гараа бэлэй. Урмандань ноохо хайшалжа тушааха түсэбтэ даабаринь дүүргэгдэбэ ха юм,— гээд тобшолно.

Энэ пункт дээрэмнай бэрхээр хүдэлдэг, хонидой ноохо хайшалхадаа «ёhотойл мастернууд» яhала олон. Нёдондо жэлэй чемпион Жимбэ Дамбаев, Александр Ванзатов, Эрдэм Жанаев гэгшэд урилдажа ябана. Тиихэдэ ноохо хайшалалгаар бага дүй дүршэлтэй нютагаймнай хүбүүн — Солбон Сахьяев Улаан-Үдэ хотодо хүдэлжэ байhанаа, амаралта абажа ерээд, мүн бэрхээр бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байна,— гэжэ совхозой ахамад агроном Ринчин Гылсанов хөөрэлдөөндэ оролсоно.

«Сагаан алта» сэбэр hайханаар хурлан абалга дээрэ отделениин hү hаалиин фермын тугалшан Наташа Дамбаева, механизаторнууд Баир Батуев, Аламжа Гомбоев болон бусадай эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байhыень эндэ ерэхэдээ ойлгоо hэмди.

Аламжа Гомбоев, Баир Жанаев гэгшэд хайшануудай хутагануудые хурсадхана, тэдэниие таарулан табижа үгэнэ. Эндэ хониной ноохо хайшалалгада үнишэй ажаллажа, дүй дүршэлтэй болоhон хүбүүд, басагад залуу хайшашадые hургаха, яажа хайшаяа хүдэлгэн ажаллахыень харуулха талаар зүбшэл даабари үгэнэ, туhаламжа үзүүлнэ.

Хайшашадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүхэндэ соносхогдон гаргагдажа, бултанай хараада табигдана. Тиигэжэ эндэ хүдэлэгшэд хэмнай түрүүлнэб, хэмнай олон хониной ноохо хайшалааб гэжэ саг соогоо мэдэжэ абадаг заншалтай.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр эрхимэй зэргэдэ ябаhан Солбон Сахьяев, Наташа Дамбаева гэгшэдые онсолон тэмдэглэхээр. Тэдэнэр халаанай туршада 180 гаран килограмм ноохо hайн шанартайгаар хайшалжа, түрүүлнэ. Эдэнэгэй ажал хэрэг тухайнь «Сахилгаан» хуудаhанда магтаалай үгэнүүд бэшэгдэнхэй.

«Сагаан алта» шадабаритайгаар, шанартайгаар суглуулан абагшаднай, бултадаа шахуу үнишэй, дүй дүршэлтэй хайшашад болоно. Мүнөө манай пункт дээрэ хамта дээрэ 35 хайша хүдэлгэгдэнэ. Үдэртэ дунда зэргээр 1100—1900 хониной ноохо хайшалан абаха хаба шадалтайбди,— гэжэ нүхэр Барадиев хэлэнэ. 9 мянган шахуу хониной ноохон хайшалагдахаар хараалагдана.

Тогоошон Махабала Базарова, тэрэнэй туhалагша Цырен-Дулма Цыдыпова гэгшэд эндэ хүдэлжэ байhан хүнүүдые амтатай, шанартай эдеэ хоолоор үдэрэй хоёр дахин хангана.

Ажахын нэгэдэхи ба хоёрдохи отделенинүүдтэ хонидой ноохо хайшалалгын пунктнууд баhал эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй нэгыень зоотехник Пурбо Доржиев, нүгөөдыень механизатор Бато-Мунко Мардаев хүтэлбэрилдэг юм.

Эдэ пунктнуудай хүсөөр түс түстээ 8—9 мянган хониной ноохон хайшалан абтаха байна.

Түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, хайшашад үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ, хонидой ноохон хабатайгаар, hайн шанартайгаар, гээлтэ хороолтогүйгөөр абтажа байна.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

Хориин район.

ҮДЭРЭЙ 90-100 ХОНИ ХАЙШАЛНА

Ивалгын районой «Заветы Ильича» совхозой хониной ноохо хайшалалгын пунктда хүн зон ажалай жэшээ харуулна. Тэдэнэр гүрэндэ ноохо тушааха түсэбөө гүйсэд дүүргэхээр зориглонхой. Юуб гэхэдэ, эндэ эхинhээ эмхитэйгээр ажалаа ябуулhан байна. Тиигээдшье ноохониинь хараалагдаhан түсэбhөөнь үлүүлэн тушаагдажа байна ха юм. «Сагаан алтаяа» гээлтэ хороолтогүйгөөр, hайн шанартайгаар саг болзортонь абаха хэрэгтэнь арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд горитой анхарал хандуулан, туhа хүргэнэ.

Жэл бүри хони хайшалалгын үедэ совхозой чемпион болодог жолоошон Нима-Доржо Будаевай хүндэлэлдэ Ажалай Алдар солын туг үргэгдэбэ. Тэрэ үдэрэй 90—100 хони хайшалжа үрдинэ. Хажуудань Хурамшын хүүгэдэй саадай эдеэ хоол шанагша Валентина Доржиева 50-яад хони хайшалжа, эрхимлэгшэдэй зэргэдэ гараба. Мүн Ивалгын хүүгэдэй спортивна hургуулиин Хурамшын филиалай тренер Николай Чойданов түрүүшүүлэй тоодо оронхой.

Ноохо хайшалха халуун хаhые ажалай арбан үдэр соо дүүргэхэ зорилготойгоор 40 хайшаар хонидойнгоо ноохо тэдэнэр хиргажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түрүү хайшалагша Н-Д. Будаев.

Б. ЛОБСАНОВОЙ фото.

Азербайджанай ССР. Уhанда тамардаг үрэмдэлгын түхеэрэлгэнүүд Азербайджанда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоно, эгээл өрёо гүнзэгы участогуудта хэрэглэгдэнэ. Арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhанай ёhоор, Каспиин далайн оёорhоо нефть бэдэрэлгэдэ эдэ түхеэрэлгэнүүд шухала үүргэ дүүргэхэ ёhотой.

«Шельф-3» гэhэн түхеэрэлгэ дошхоншог зантай Каспиин далай дээрэ амжалтатайгаар хэрэглэгдэhэн байна. Астраханиин судна бүтээгшэдэй хэhэн энэ түсхай платформо 200 метр гүнзэгы уhан дороhоо 6.000 метр далайн оёор үрэмдэхэ аргатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ээлжээтэ халааниие асарhан вертолет «Шельф-3» гэhэн платформоhоо дэгдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭРХИМ ҮРЭ ДҮН

Сергей Степанович Симонев — залуу коммунист, залуу малшан. Чисаанын совхозой 1-дэхи отделениин залуу мал адуулагша аяар холын бэлшээридэ гаранхай, даажа абаhан 162 толгой ухэрнүүдээ hайнаар бэлшээн адуулна. Зунай сагай бэлшээриин июнь hара үнгэрбэ. Тэрэнэй харууhалжа байhан ухэрнүүдые шэгнэхэдэнь түс бүриинь шэгнүүр суудхэ бүхэндэ 1236 граммаар нэмэhэн байба. Энэ Хэжэнгын район соо эгээл эрхим үрэ дүн болоно.

А. ЧИМИТОВ.

ҮБhЭ ҮЛЕЭЛГЭЖЭ ХАТААХА АРГА

Хэнэйшье мэдэhээр үбhэ тэжээл нөөсэлхэдөө ямар түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэгдэнэб, тэрээнhээ бэлэдхэгдэhэн тэжээлэй шанарынь сэхэ дулдыдадаг гээшэ. Хэрбээ хээрэ бэлэдхэгдэhэн ногооной шиигэнь 17—20 процент хүрэтэр хатаагдаhан байбал, тэрэнэй шэмэтэ хубинь болохо каротин болон сахарынь ехээр доошолно. Тэрэнэй хажуугаар ногооной сэсэгынь, набша намаанинь 20—30 процент хүрэтэрөө гээгдэлдэ орожо хосорно. Иигэжэ хуряаhан ургасын бүхы гээлтэнь 40—50 процентдэ хүрэдэг байха юм.

hайн шанартай тэжээл бэлэдхэхын тула тэрэниие хуряаха талаар саг болзорыень мэдэхэ шухала. Эртэ хуряагдаhан ургасада хэзээдэшье протеиниинь элбэг, клетчаткань бага байдагынь элитэ. Ушар тиимэhээ ногоо үбhэн болгожо бэлэдхэхэдээ, тэрэнэй тон шэмэ шанартай байхадань хуряаха зэргэтэй. Эгээл тиимэ сагай нэгэниинь гэхэдэ, сэнтэй ургамалнуудай сэсэглэжэ эхилхэдэ гэхэ гү, али июнь hарын гурбадахи декадын тэн багаар хуряажа эхилхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын районой Тельманай нэрэмжэтэ совхоздо үнгэргэгдэhэн туршалгын ёhоор июниин 25-hаа июлиин 15 хүрэтэр бэлэдхэгдэhэн тэжээлэй шанарыень шалгахада, 1 килограмм үбhэн соо 115—129 милиграмм каротинай бии байhаниинь элирүүлэгдээ hэн. Тэрэнь саашадаа бага боло бологоор, тэжээл бэлэдхэхэ хаhын дүүрэхэ багта нэгэ килограмм үбhэн соохи каротиндо 36 милиграмм, тэрэнэй малай бэедэ шэнгэсэнь 0,56 килограмм тэжээлэй единицын болоhон hаань, харин юрын аргаар нөөсэлэгдэhэн 1 килограмм үбhэнэй каротиниинь 8 милиграмм, малай бэедэ шэнгэсэнь 0,46 килограмм тэжээлэй единицэ болоо.

Үбhэ үлеэлгэжэ хатааха технологиин гол аргань хадаа сабшагдажа унагаагдаhан ногоон сэлмэг үдэрэй туршада 5—8 часай хугасаа соо хатаагдаhан хойноо баал болгон суглуулагдаха ёhотой. Тиихэдэ ногооной шиигынь 30—35 процент байха ушартай. Иимэ шиигтэй ногоон hайнаар тармагдажа абтадаг, гартаа абажа үзэхэдэ, ешэнь бага-сага нойтоншог байха ёhотой.

Энэ бага шиигтэйшэг үбhөө hарабша доро гү, али үлеэлгэжэ хатааха түхеэрэлгэтэй сарай соо оруулжа хатааха эрилтэтэй. УДС-300, УВС-10 болон бусад түхэлэй хүсэтэй түхеэрэлгэ дээрэ нойтоншог үбhөө тон адляар тараажа хэхэ болоно. УВС-10 түхэлэй түхеэрэлгэ нэгэ часай туршада 40—50 мянган кубометр, УДС-300 түхэлэй агрегат час соо 20 мянган кубометр агаар үлеэхэ аргатай.

Үбhөө 1,0—1,5 метр зузаанаар хээд үлеэлгэхэ эрилтэтэй юм. Түрүүшын хоёр, гурбан суудхын туршада агаар ходо үгтэжэ байха, саашадаа түхеэрэлгэеэ гансал үдэртөө хүдэлгэхэ ёhотой. Иигэжэ hүриhөө дулаан, шиигтэй агаарай угы болоторнь эдэнээ хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Бороотой үдэрнүүдтэ түхе- [illegible]

АРБААД ХОНОГООР УРИД

Манай Мухар-Шэбэрэй районой hү hаалиин фермэнүүдэй коллективүүд гүрэндэ hү худалдаха байгша онойнгоо хахад жэлэй түсэб арбаад хоногоор урид дүүргэбэ. Районой ажахынууд тоhоной ээзодто бүхыдөө 60 500 центнер hү тушаагаа. Энэ амжалтада «Искра», «Путь Ленина», Заганай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, «Эрдэм», Сутайн совхозуудай hаалишад хубитаяа ехээр оруулаа. Эдэ үдэрнүүдтэ бэшэшье ажахынууд гүрэндэ hү худалдаха даабаринга дүүргэхэ [illegible]

[illegible]

Д. ГАРМАЕВ,
«Ленинэй зам» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Комсомолой ажабайдал

АРЮУХАН СОЛОЁО НЭРЛҮҮЛНЭ

СОВХОЗ соомнай комсомол-залуушуулай 3 коллектив бии болгогдонхой. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, комсомол залуушуулай үүргые дээшэлүүлхэ, эгээл эрхимүүдыень хүтэлбэрилэгшэдээр томилхо хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулагдана. Түбэй hү hаалиин фермын дэргэдэ комсомол-залуушуулай коллектив бии болгогдонхой. «Ехэ hүнэй түлөө» гэhэн уряа доро абаhан уялгаяа дүүргэхэ, онохойнхидой болон [illegible]

[illegible] эдэбхитэйгээр хабаадаха гэhэн үг зорилгонуудые тэдэнэр харааланхай. Эльвира Аюшеева, Сергей Бадмаев болон бусад нүхэд комсомолой, ниитын хүдэлмэриин тон эдэбхитэй гэшүүд мүн. Солонцы гэжэ газарта байрлаhан ахалагша хонишон С. В. Бадмаевай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадын амжалтые тэрэнэй эхэ Евгения Бадмаевна Бадматарова хубаалдаха дүүрэн эрхэтэй. Юуб гэхэдэ хэдэн олон жэлдэ хонин ежалда хүдэлжэ байдаг Е. Б. Бадмата- [illegible]

[illegible] дэнэ. hүтэй тосхон архидалгагүй зоно болонхой. Элдэб hониин хэмжээ ябуулганууд, тодорхойлбол тосхоной hайндэр, архидалгагүй түрэ болон бусад үдэшэнүүд эмхидхэгдэнэ. Соёлой байшангай залуу хүдэлмэрилэгшэд—директор Р. Банзаракцаева, уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ С. Очирова гэгшэд ехэ оролдосотойгоор ажалладаг гэжэ магтуулдаг. Арадай депутадуудай Зүй hүтэйн сельсоведэй секретарь З. Ц. Эрдынеева залуушуулые эрхимээр хүтэлбэрилдэг, [illegible]

[illegible] ха, hайнаар шиидхэхэ зэргэтэйбди.

Ажалайнгаа залуу халаание хүмүүжүүлхэ, хүдөө ажахыда хүдэлхөөр эрхим залуу хүбүүдые, басагадые эльгээхэ, комсомолой путевконуудые барюулха зорилготойбди. Комсомолой суглаан, комитедэй заседани дээрэ ерээдүйн ажабайдалай түсэбүүдые батална бди, тиихэдэ журам эбдэгшэдтэ, архиншадта шанга эрилтэ табинабди. Саашадаа комсомол-залуушуулай коллективүүдэй тоо олошоруулха, ажалай [illegible]

[illegible]

Л. РАДНАЕВА,
Сэлэнгын районой Тельманай нэрэмжэтэ совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

ЭГЭЭЛҺАЙН ЭРХЭ БАЙДАЛТАЙ

...ла яаралгүйхэнээр жолоодон, Василий Санжиевич ажахынгаа ажал хэрэгүүд тухай хөөрэнэ. Уланай колхоздо ажахы эрхилэлгын түрүү онол арганууд хэрэглэгдэжэ байнхай. Тракторно-тарялан ажалай бригада, һү һаалиин комплекс, үшөө хоёр ферма хамтын подрядай ёһоор ажалаа эмхидхэнэ. Байгша жэлэй август һарһаа колхозой хонишод булта мүн лэ хамтын подрядаар хүдэлжэ эхилхэ юм. Ажалай түрүү онол арга хэрэглэһэнэй ашаг үрэ тухай хэлэхэдээ, үнгэрэгшэ табан жэлэй үелэ, 1984—1985 онуудай үбэлжэлгэдэ орходоо, манай гарзалалга 3 дахин доошолоо. Һү гүрэндэ тушааха байгша оной жэлэй даабариа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнабди гэжэ В. С. Баторов тэмдэглэбэ. Һү гүрэндэ тушааха хахад жэлэнгээ даабарие ажахын һаалиншад майн 18-да дүүргэв.

— Энэл даа, амаралтымнай байшан,— гэжэ парткомой секретарь машинаяа тогтообо. Хашаагай саада тээ хүхэ шэрээр будагдаһан үндэр сэхэ байшан харагдаба. Хажуугаарнь хэдэн гэрнүүд жэрылдэнэ. Тойроод ой модон. Парткомой секретарь эдэ бүгэдые харуулха зуураа, нигэжэ хөөрэнэ:

— Колхозой ажалшадай амаралтын байшанда зундаа 50 хүн амарха аргатай. Гэр бүлөөрөөшье амардаг байха. Мүнөө үедэ энэ амаралтын байшангые гансал нажартаа бэшэ, харин түхэреэн жэл соо хүдэлгэхэ арга боломжонуудые бэдэрхэ хэрэгтэмнай агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком туһалха бэзэ гэжэ найданабди.

Баргажан нютагай үзэсхэлэн һайхан байгаалиин орёондо арюун тунгалаг агаараар амилан, аршаанта булагуудайнь эм домһоо хүртэн байхадаа хүнэй зүрхэ сэдьхэл тэнижэ, шандааһа бэень шангадажа байһаниинь гайхалгүй гэжэ энэ үедэ һанагдаа һэн.

Энээнэй һүүлээр Василий Санжиевич һурагшадай зунай ажалай болон амаралтын лагерь абаашажа харуулба. Үргэн хашаа соо хэдэн гэрнүүд баригданхай. Һурагшадай байха хамтын байра шэнээр шэрдэгдэнхэй, арюун сэбэр. Хажуудахинь столово, баани, спортын талмай гэхэ мэтэ хэдэн барилганууд харагдана. Бүхы юумэн һайнаар, олон жэлнүүдтэ хэрэглэгдэхээр хэгдэнхэй. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, партиина комитет Уланай дунда һургуулиин коллективэй үүсхэлые дэмжэжэ, үнгэрэгшэ жэлдэ энэ лагериие колхозой мүнгөөр барюулһан юм. Тэжээл бэлэдхэгшэдэй бригадын дэргэдэ «Һолонго» гэжэ нэрэтэй һурагшадай үйлэдбэриин бригада эмхилэгдээ һэн. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, үхибүүдтэ 20 гектар газар хубаарилан үгөө. Тэрэнэй 3 гектарта капуста, 6 гектарта харгаабха, 16 гектарта түмһэтэ ургамалнууд таригдаа. Һурагшадай бригадын хүдэлмэриие багшанар Ц. Э. Ширеторов, А. Д. Яхадаев гэгшэд хүтэлбэрилөө. Түрүүшын жэл үхибүүд ехэ һайнаар хүдэлжэ, муу бэшэ ургаса хурлаажа абаһан байна. Бүхыдөө 510 центнер капуста, 450 центнер харгаабха, 2.500 центнер түмһэтэ ургамалнуудые суглуулаа. Погэнһье үдэр гэнтүүгүй хүдэлһэн һурагшад 350 түхэриг салин абаһан юм. Энээнһээ гадна эдэнэй һурагшадые колхоз түлөөһэнгүй путёвконуудаар шагнаа. Бригадын бүлэг гэшүүд 1984 ондо Шушенское хотодо, 1988 ондо нишелэл Москва, Липецк хотонуудта аяншалжа ошобо. Эдэ путёвконуудые абахын тула колхоз 3 мянга гаран түхэриг мүнгэ түлэһэн байна.

Уланай колхозой тэжээл бэлэдхэгшэдэй бригадын бригадир Б. О. Гармаевтай лагерьта уулзабабди. Һурагшадай үйлэдбэриин бригадын байгша жэлэй ажал хэрэгүүд тухай тэрэ нигэжэ хөөрэбэ:

— Мүнөө жэл һурагшадай бригада хубаараад, нэгэ звеногойхидынь поли дээрэ хүдэлхэ. Энээнһээ гадна Б. Г. Баторовай хүтэлбэри доро лагерьта хүдэлхэ эдир баригшадай бүлэг эмхидхэгдээ. Хэдэн һурагшад үбһэшэдэй 3 звенодо даалгагданхай. Һурагшад ажалдаа ехэ харюусалгатайгаар хандадаг, ажалай журам эбдэдэггүй юм. Поли, участок нэгтээр баримталан, тэрээн бүхэндэ һурагшадай хүдэлхэ график табигданхан. Энэл ёһо соонь үхибүүд хүдэлмэриеэ дүүргэнэ.

Эндэ нэгэ шухала юумэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Һурагшадай бригадые ударидагшад, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, партиина организаци эдэнүүдэй байра байдалай, сүлөө сагаа үнгэргэхэ асуудалнуудые ехэ бодомжотой һайнаар шиидхэжэ шадаа гэжэ һанагдана. Лагериин үхибүүд сүлөө сагтаа амарха, наадаха аргатай: волейбол, баскетбол, футбол наадаха талмайнууд түхеэрэгдэнхэй, гимнастическа хэрэгсэлнүүдшье тодхогдонхой. Үхибүүд телевизор хараха, ном уншаха, шэнэ газетэ, журналнуудтай танилсаха, шатар наадаха аргатай. Энээнһээ гадна магнитофон, кино харуулха түхеэрэлгэ эндэ хэрэглэгдэнэ. Эдэ бүхы техническэ, спортивна хэрэгсэлнүүдтэ Уланай колхоз 30 мянган түхэриг гаргашалһан байна. Иимэ гаргашанууд дэмы бэшэ ха юм. Колхозтойгоо подрядай хэлсээ баталһан һурагшадай коллектив аха нүхэдэй жэшээгээр хамтын ажалда дадажа, тэрэнэй хүсэтэ охин соо хумуужуулэгдэнэ бшуу. Тиимэһээл энэ ажахыда кадрнуудай асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ бэзэ гү?

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, партиина организаци ажалшадай һуудал байдалые һайжаруулгын асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулдаг байна. Уланда байһан хүүгэдэй саадта 70 хүүгэд ябаха аргатай. Ажахыда залуу гэр бүлэнүүд олон, тиимэһээ хүүгэдшье олон болоно. Шэнэ табан жэлдэ хүүгэдэй саадые үргэдхэхэ зорилготойбди гэжэ колхозой коммунистнуудые толгойлогшо хөөрэнэ. Эндэл үшөө нэгэ шухала юумэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Зарим ажахынуудай һуурин тосхонуудта хүүгэдэй саадан үгыдэ, Уланай колхоздо жэл бүхэндэ малшадайнь зуһаланда хүүгэдэй саад нээгдэдэг юм. Энэшье жэлдэ колхозой комсомолнууд комсомолой секретарь Станислав Бадмаевай хүтэлбэри доро һүнэй комплексын зуһаланда байһан клубай болон хүүгэдэй саадай байранууды эртээнһээ заһабарилжа, бэлэн болгоод, мүн тэдэнээ гоё һайханаар шэмэглээ. Колхозой правлениин, партиина организациин ажалшадай һуудал байдалые һайжаруулха гэһэн сагүргэлжын анхарал оролдолгые хүн зон эрхим ажалаараа харюулдаг, харюулхашье байха гэжэ найдагдана.

Т. САМБЯЛОВА.

Загарайн районой түб һууринай универмагта 7 хүнһөө бүридэһэн комсомол-залуушуулай эбтэй зэтэй коллектив хүдэлдэг юм. Бүхы нөөсэнүүдые элсүүлжэ ажаллаһанай ашаар түс бригада үнгэрэгшэ табан жэлэй түсэбые хахад жэлээр урид дүүргэһэн байгаа. 1981 онһоо хойшо наймаалагшаар хүдэлжэ эхилһэн Дарима Жимбуева нилээд дүй дүршэлтэй боложо, нүхэдэйнгөө дунда тон хүндэтэй юм. Тэрэ ажалдаа үнэн сэхээр хандахаһаа гадна нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг байна. Энээнэй түлөө залуу наймаалагша захиргаанай зүгһөө нэгэтэ бэшэ урмашуулагдаһан байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Д. Жимбуева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХАДАТА АХЫН УУЛЗАЛГАНУУД

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай 17 хүнһөө бүридэһэн бүлэг артистнууд Түнхэнэй районой хүдөө нютагуудай ажалшадта зүжэг наадануудые харуулжа дүүргээд, Саянай шэлэнүүдэй саана оршодог Ахын район зорижо ерэһэн байна. Манай республикын мэдээжэ театрай дурсагдагша бүлэгые Аха нютагһаа гараһан, Буряадай АССР-эй арадай артистка Нина Токуренова хүтэлбэрилнэ.

Артистнууд «50 лет Октября» колхозой түб Сорогто, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб — Саян тосхондо, мүн «Улаан Аха», «Коммунизм» колхозуудай түб һууринуудта Ц. Шагжинай «Будамшуу» гэжэ зүжэг, «Ород актерой басаган» гэжэ водевиль, буряад, монгол болон совет дуунуудай концертнүүдые амжалтатайгаар харуулһан байна.

Гадна артистнууд Орлигой эмхи зургаанууд болон предприятинуудаар ябажа, ажалшадтай уулзаа, концертнүүдые үгөө һэн.

Орлик тосхоной соёлой байшанда олоороо сугларһан харагшад «Будамшуу» гэжэ зүжэгые хужарлан хараа. Зүжэгэй гол рольнуудые гүйсэдхэһэн Буряадай АССР-эй арадай артистнууд М. Елбонов, Н. Токуренова, Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд Б-Х. Рабданова, Ч. Ринчинов, Д. Сультимов, Д. Дамдинова, артистнууд Б. Цыдонов, Н. Цоктоев болон бусадай бэлиг шадабарие харагшад үндэрөөр сэгнэһэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа.

О. БАЛДАНОВА,
«Шэнэ Саян» газетын харюусалгата секретарь.

Орлик.

ЖЭШЭЭТЭ АЖАЛАЙ ЭЗЭД

...бэн жэлэй саада тээ Ендондин гэжэ газарта тэрэ түрөө һэн. Энэ һуурин Романовка тосхонһоо сааша гуша модоной зайда. Багдарин ошохо зам дээрэ оршодог юм. Буряад бусад нютагуудтай адли тэндэ Ендондиин гэжэ эмтэ шабар, мүн домто аршаан бии. Юрэдөөл, Яруунa нютаг олон тоото аршаанта булаг, нуурнуудаараа алдаршаһан газар бэлэй даа. Жэшээнь, Таалын нуурай аршаан, Хүрээтын аршаан гэхэ мэтэ олон. Эдэ газарнуудта хүн зон олоороо амаржа, бэеынгээ тамир нэмээдэг, хүсэ шадал ородог юм. Ураг сагаан шабарынь хэрхэ үбшэ аргалдаг, уудаг, хүртэдэг аршаануудынь хотодо, элэгэндэ, уушханай ханяадан гэхэ мэтэдэ ашатай туһатай дом болодог гэлсэхэ юм.

— Мүнөө иигээд лэ үбһэндөө орожо эхилхэмнай. Даб гэһээр тэрэ Хүреэтэһээ захалхабди. Жэл бүхэндэ 6—7 хүнһөө бүридэһэн бригада даажа гарагшаб,— гэжэ Б. А. Цыденов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Үнгэрэгшэ жэлдэ ехэ бороо хуратай байжа, арай гэжэ мянгаад центнер үбһэ хуряагаа һэмди. Малаа ээлжээлэн харууһалжа байгаад лэ али бүхы арга хургаа оложо, үбһөө хуряажа үрдихэ гээшэ ехэл һайн агша. Хожом, хүйтэн болоходо, өөһэдөөл амар байна ха юмши,— гэнэ.

Бадмажап Аюшеевич Цырэмжит һамгантаяа хорёод гаран жэлдэ мал ажалда хүдэлжэ ябанад. Тэдэнэр хүбүүн басаган хоёртой. Булат хүбүүниинь зоотехник мэргэжэлтэй, харин Соёлмаа басаганиинь бухгалтер юм. Олониитэдэ ашатай туһатай ажалаараа урда мэтэ сүүрхажа, элүүр энхэ, амгалан түбшэн ажаһуухыетнай хүсэнэбди.

Байгша оной июлиин 10-һаа республика доторнай тэжээл бэлэдхэлгын габшагай һара соносхогдобо. Тиимэһээ түрэл партиингаа ЦК-гай болон обкомой Хандалгануудта харюу болгон, социалис мүрысөөнэй эршые шангадхаха, тиигэжэ нийтын адууһа малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ республикымнай хүн бүхэн хубитаяа оруулха ёһотой бшуу. Бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, үбһэ хуряалгын эгээл таарамжатай һайн болзорые, үнэтэ сагые алдангүй бүхы бүлынгөө гэшүүдтэй хамта үхэршэн Бадмажап Аюшеевич Цыденов үбһэндөө хам оронхой, эршэтэйгээр ажаллажа байна.

Д. ДОРЖОГУТАБАЙ,
хүдөө бэшэгшэ.

Яруунын районой Исэнгын совхоз.

МОСКВА. Ленинскэ хаданууд дээрэхи Пионернүүд болон һурагшадай ордон соо нээгдэһэн «Спорт, үхибүүд, эб найрамдал» гэһэн гаршагтай хүүгэдэй зурагуудай выставкые американ Ти-би-эс телекомпаниин президент Тэд Тернер, американ астронавт Томас Стаффорд, Саманта Смитэй эхэ — Джейн Смит, «Энхэ хүсэлэнэй һүр һүлдэ» гэһэн темээр США-да үнгэрһэн конкурсдо илагша Рассел Троуэр гэгшэд ерэжэ хараба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: США-һаа ерэһэн айлшад Т. Стаффорд, Дж. Смит, Т. Тернер, Р. Троуэр Саманта Смитэй портредэй дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС · АПН

ЭНЭЭНҺЭЭ ШУХАЛА ЗОРИЛГО БАЙХАГҮЙ

Совет-француз дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдые гадаадын оронуудай газетэ, журналнууд үргэнөөр шэнжэлнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев болон Францын Республикын Президент Ф. Миттеран хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ, уласхоорондын байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха гээшэ мүнөө үеын эгээл шухала зорилго болоно гэжэ газетэнүүд, телевидени болон радио тэмдэглэнэ. Ядерна дайнай аюулые сансуулан сарахаһаа, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулхаһаа, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хурлахаһаа шухала зорилго мүнөө хүн түрэлтэнэй урда байхагүй гэжэ совет талын этигэл найдалда онсо анхарал хандуулна. Совет-француз хөөрэлдөөнүүд, хоёр ороной хоорондохи холбоо барисаае саашадань хүгжөөлгэ манай оронуудай арадуудай этигэл найдалые бэхижүүлхэ, Европын ба уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ алба хэхэ байна гэжэ гадаадын оронуудай олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд онсолно.

ФРАНЦИ. Европодо буу зэбсэгүүдые хурлаха тухай асуудал эгээл шухала асуудал болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Францын Президенттэй хөөрэлдэхэ үедөө мэдүүлбэ. Энэ түбидэ буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудалые хамтаараа шиидхэхэ уялгатайгаар тэрэ Европын бүхы хүнүүдтэ, тусхайлбал, францнуудта хандаһан байна гэжэ «Монд» газетэ бэшэнэ.

Уласхоорондын байдалые һайжаруулха хэрэгтэ Франци хубитаяа оруулха габза гэжэ найдажа байһанаа СССР мэдүүлнэ гээд «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ. «Либерасьон» газетын һанамжын ёһоор, США-гай «стратегическэ сорыгоо хамгаалха үүсхэл» хадаа буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар үнгэргэгдэжэ байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүдтэ ехэ бэрхэшээл ушаруулна.

Ядерна дайн зайсуулан сарахалгаһан манай үе сагай гол зорилго совет-француз уулзалгын зүблэхэ зүйлдэ табигдана гэжэ Францын Национальна суглаанай депутат Ги Дюколоне мэдүүлбэ. Бүхы түрэлэй буу зэбсэгүүдые усадхаһанай, ядерна, туршалтануудые болюулһанай, замбуулиной дайдада зэбсэг хэрэгсэлнүүдые гаргалгые зайсуулһанай ашаар лэ энэ асуудалые шиидхэжэ болоно.

БОЛГАРИ. Совет-француз дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүд бүхы дэлхэйн арад түмэндэ ашатай туһатай байна гэжэ «Работническо дело» газетэ бэшэнэ.

ФРГ. Хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд мүнөө үеын уласхоорондын байдалые гуримшуулан һайжаруулхые шиидэнхэй байна гэжэ тэмдэглээд, мүнөө үеын гол шухала зорилгонуудта, тусхайлбал, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, хинаха асуудалнуудта бүтэмжэтэй һайнаар хандаха шухала гэжэ ЦДФ телевидениин хоёрдохи программа совет-француз хөөрэлдөөнүүдые шэнжэлэн тайлбарилхадаа тэмдэглэнэ.

США. Буу зэбсэгүүдые хурлалын асуудалнуудаар совет-француз дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэд Москвада хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ, гол анхаралаа хандуулһан байна гэжэ «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ.

...ХЭЙ ДЭЭРЭ ОРИ ГАНСА

...гай автономито округой ори ганса «Мэнго» гэжэ ба... 20 жэл һаяхан гүйсөө. Тэ...ша ба хүтэлбэрилэгшэ ук...р Александр Гиль 1965 он...лана ерэһэн байгаа. Хойто ...бэлиг тухай бүхы дэлхэйдэ ...г һаа гэжэ тэрэ тиихэдэ сэдь... энэ бодолынь хүсэлдэнхэй. ...йстер тундрын хүшэр хүндэ ...ье ябажа, орошодой, зага...улагшадай, ангуушадай хөө...дөг, һанажа абадаг, хатарнуудыень зуража, бэшэжэ абадаг һэн. Уданшьегүй хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмэй хатарай кружок корягуудай түрүүшын национальна «Мэнго» балетдэй хамта концертнүүдтэ хабаададаг болоо һэн. Тиигэһээр мэргэжэлтэ коллектив боложо, бүхы союз доторoo суурхаа һэн.

«Мэнго» ансамблиин программань дабтагдашагүй шэнжэ шанартай юм. Манай ороной городуудай ендэр дээрэ, Монголдо ба Болгарида, Италида ба Францида, США-да ба Японд корягь артистнууд аяншалаа.

(ТАСС).

...ЙДХАРТАЙ ҮРЭ ДҮНГҮҮД

...т Рональд Рейганаар толгойлогдоһон рес... захиргаанай Холбоото Штадуудай засагай ерэһэнһээ хойшо энэ жэлэй январь һарада ...жэл гүйсөө. Дотоодын ба гадаадын полити... тэрэнэй ажал ябуулгада ямар дүнгүүд түй...б! Энээн тухай США ба Канадын талаар ...Н-ай институдай директорэй орлогшо, экономи...ймэй доктор ГЕОРГИЙ СКОРОВ АПН-эй кор...дэ хөөрэжэ үгэбэ.

...конгресс 1981 ... «Американ... ...н эхин» гэһэн ...йшаан батал... ...омическа хүг... ...агдаһан энэ ...мерикан ажа... ...ргээн хүг... ...улагдаа бэ... захиргаанай ...рамай бодото ...р бэ!

...гээр һайр... ...оһон энэ про... ...-гай буржуаз... ...ганомико» гэ... ...одото байда... ...харахада, һэр... ...ы, харин аме... ...дуу байдалые ...һан байха юм. ... захиргаанай ... ба экономиче... ...итика хоёрой ...айдалынь тон ... Шэнэ түхэлэй ... эгээл ехээр ... энээниень ...ргүй.

...лыень ямар ...н харуулнаб ... табин жэлэй ...л ута унжагай ...—1982 онуудай ...доройтолго, тэ... үедэ ажахынь ...жэлтэ ба эко...удаан болзорой асуудалнуудай шиидхэгдээгүй байһан ушар. США-гай экономикын 70-дахи онуудта өөдэлсэгүй «үбшэн» байһан үедэ валютын үнэ сэнгэй унаһан, хүнүүдэй хүдэлмэригүйдэхэ ябадал улам үргэдэһэн һаа, 80-дахи онуудта экономическа кризисэй һүжэрөөд байһан үедэ хүдэлмэришэнэй хүсэнэй 11 процент хүрэтэр хүдэлмэригүйдэлгэ үргэдэһэн, федеральна бюджедэйн үлүү гаргаша түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ хэмжээндэ хүрэһэн, урьһаламжын-процентнэ түлөөһэн юрэ бусынхяар дээшэлһэн байха юм. Федеральна правительствын үри зээлиин хэмжээн ажалшадай байдалда муугаар нүлөөлжэ эхилнэ. Жэшээнь, нёдондо жэлдэ ажалшадай үриин-процентнэ үдэр бүриин түлөөһэн 260 миллион доллар болоһон һаань, табан жэлэй үнгэрөөд байхада, энэ түлөөһэнэй үдэр бүриин хэмжээн 1 миллиард долларто хүрэхэ байна.

Бодото байдалыень харахада, үбшэнэйн шэнжэ хубиланхай. Бодото үбшэниинь — экономикынь эмхи гуримаа алдаһан ушар дабагдаагүй зандаа үлэнхэй. Гүрэнэй-монополис ёһоор гуримшуулгын урдын бусад органуудтал адли «рейганомико» гэдэгынь американ буржуазиин экономикын гол асуудалнуудаар мухардалгада ороһониие гэршэлэн харуулба. Жэл ерэхэ бүри улам ургажал байһан сэрэгэй гаргашанууд һанаашалагдаһан ёһоор американ экономикодо хүгжэхэ арга олгоногүй.

— Танай һанамжын ёһоор, США-да милитаризмын улам үргэдэжэл байһанай шалтагаан юун гээшэб!

— Нэн түрүүн США-гай засагай хүтэлбэри баригшадай сэрэгэй стратегическэ талаар тэнсүүриие эбдэжэ, сэрэгэй хүсэнэй талаар СССР ба социалис хани нүхэсэлһөө булюу байдалтай болохо ябадалые түйлаха, дэлхэй дээрэ американ империализмын ээрхэн сонхилхо байдалые һэргээхэ, НАТО-гай талаар США-гай союзнигуудта углагдаһан хазаарай жолоое бүри шангадхаха ябадал түйлаха гэһэн хүсэл эрмэлзэл мүн.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр американ засаг баригшад буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргаха замаар хэлбэришэгүйгөөр дабшажа ябана. XX зуун жэлэй 80-дахи онуудта милитаризм хадаа американ империализмын гадаадын политикын үзэл сурталай бодото бэелэл болонхой. Энэ талаар Рейганэй захиргаан эгээл ехэ үрэ дүнгүүдые түйлажа байна. Жэшээнь, 1981-һээ 1985 он хүрэтэрхи табан жэлэй туршада США буу зэбсэгүүдээ һэльбэн шэнэлхэ хэрэгтэ 1 триллионһоо дээшэ доллар гаргашалаа гэхэ гү, али дэлхэйн хоёрдохи дайнай бүхы үеынхиһөө холо ехэ болоно. Мүнөө Холбоото Штадуудай түүхэдэ эгээл ехэ хэмжээтэй сэрэгэй бюджет — 302,5 миллиард доллар һомололготойгоор баталагданхай.

Милитарис хараа шугам бэелүүлжэ байһан дээрэһээ олзо орошо эгээл ехээр оруулдаг сэрэгэй-промышленна комплекс буу зэбсэгүүдые элбэгжүүлхын түлөө оролдоно. Жэшээнь, США-гай сэрэгэй тон томо 900 корпорациин 1985 оной гурбадахи кварталай олзо доход 211 миллиард доллар болоһон байха юм.

«Одото дайнай» программые бэелүүлэн, милитаризмда замбуулинай дайдые нээжэ үгэн, Америкын захиргаан буу зэбсэгүүдые ехээр гаргалгада шэнэ дабшаса олгон, ядерна дайнай бүхэдэлхэйн аюулые улам ехэ болгоно. Эдэ бүгэдые бодото дээрэнь абажа харахада, «одото дайн» гэдэг хараа бодолынь замбуулинай онсо түхэлтэй системэ байгуулгада зорюулагданхай. США-гай ядерна хүсэнүүд тэрээгээр халхабша хээд, түрүүлэн сохилто хэхэ зэбсэг болгогдоно.

— Танай һанамжын ёһоор, буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргаха ябадалые хизаарлаха хэрэгтэ Женевэдэ болоһон уулзалгын үүргэ ямар байнаб!

— КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев ба Холбоото Штадуудай президент Р. Рейган хоёрой Женевэдэ болоһон уулзалга ашатай туһатай байжа, американ-совет харилсаа холбооной хүгжэлтэдэ шухала хараа шэглэл боложо үгөө. Зүгөөр, США-е гансахан консерваторнууд гү, али баруунай тала хэтэрмэ ехээр баримталагшад түлөөлдэг бэшэ ааб даа. Американ обществодо ушар байдал зүбөөр ойлгодог хүсэнүүд бии, Америкын захиргаан тэдэниие тоонгүй байха аргагүй, тиимэһээ хөөрэлдөө хэхэ ябадалые зүбшөөхэ баатай болоно.

Арадуудай хуби заяанай түлөө харюусалгатай байха ябадалые мэдэрэн, Советскэ Союзай эелэн сэхэ дурадхалнуудые зүбшөөхэ хэрэгтэ американ талын бэлэн бэшэ байһаниие халагламаар байна. Тэрэнэй тиимэ хараа бодол эб найрамдалай ба буу зэбсэгүүдые хуряан абалгын, американ арадай өөрынь аша туһын хэрэгүүдтэ огто харюусанагүй. Мүнөө үе сагай дэлхэйн бодото эрхэ байдалда тааруу бэшэ стратегическэ хараа шугамаа Вашингтон үндэһөөрнь хубилгаха ёһотой.

— Үнгэрһэн үеын дотоодын ба гадаадын политикын талаар США-гай захиргаанай стратегическэ хараа бодолые бүхыдэнь ямараар тайлбарилалтай гээшэб!

— Монополис капиталай аша туһын хэрэгүүдые хамгаалжа байдаг американ захиргаанай стратегиин гол үг зорилгонь юуб гэхэдэ, экономическа бүхы бэрхэшээлнүүдэй хамаг гаргашые нэн түрүүн өөрынгөө ороной, тэрэшэлэн капиталис ба хүгжэжэ байһан оронуудай ажалшад болон арадуудай хүзүүн дээрэ ашалга болоно. 80-дахи онуудта американ гүрэнэй-монополис капитал экономическа энэ стратегиеэ орон доторoo, мүн хилын саанашье эдэбхи ехэтэйгээр бэелүүлнэ.

Урьһаламжын-процентнэ түлөөһөөр США хилын саанаһаа олзо доход айхабтар ехээр урадхуулан абана. Финансова гадаадын энэ арга боломжоор США хэдэн жэлэй туршада дотоодын урьһаламжын дэлгүүр дээрэхи гүрэнэй ба хубиин капиталай хоорондохи зүришэлдөөнүүдые дабажа байна.

80-дахи онуудай эхеэр хилын саана гаргагдаһан капиталһаа ородог олзо орошынь хэмжээн заримдаа экономикынгоо хүгжэлтэдэ хэдэг шэнэ һомололгын хахадай зэргэ болодог байгаа.

— Дотоодын политикын талаар юу хэлэлтэйб!

— Дотоодынь стратеги тушаа хэлэхэ болоо һаа, американ монополис капитал 80-дахи онуудай эхинһээ ангиин тэмсэлые үргэдхэн, ажалша арадай ажаһуудалай аша туһын хэрэгтэ сэхэ добтолго хэжэ ороһон байна. Монополинуудай гол добтолгонь хүдэлмэришэнэй эмхи гуримтай хүдэлөөндэ эсэргүү шэглүүлэгдээ. Монополинууд профсоюзуудые шадаал һаа гэдэргэнь холо түлхихые оролдон, коллективнэ договорнуудта таарамжагүй эрхэ байдал баадхана, профсоюзуудай бүридэлдэхи хүдэлмэришэдэй тоое усоорүүлхые оролдоно, ажалшадые дарлан мүлжэлгээ улам үргэдхэхын тулада профсоюзай шэнэ эмхинүүдые байгуулгада али болохоор һаад ушаруулна.

Үйлэдбэридэ уралан нарижуулга, оньһожоруулга хэрэглэгдэнэ гэһэн шалтагаанаар хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөһэн хороогдоно, предприятинуудта ажалай эрхэ байдал сахиха ба гэнэ усал һэргылхэ талаар хараалагдаһан хэмжээнүүд болюулагдана.

Американ засагаархид федеральна бюджедһээ сэрэгэй гаргашануудта мүнгэ гамгүйгөөр үгэхэ зуураа, ажалшадай социальна хэрэглэмжэдэ — гэр байра барилгада, соёл гэгээрэлдэ, медицинскэ хангалгада, хүдэлмэригүйшүүлэй тэдхэмжэдэ, хүдэлмэришэдэй шадабари мэргэжэл дээшэлүүлхэ һуралсалда, үгытэй ядуу байдалтанай тэдхэмжэдэ һомологдоһон мүнгэн зоориеэ ехээр хорооно. 1981—1985 онуудай социальна программын һомололго аяар 120 миллиард доллароор бага болгогдонхой.

Монополинуудай добтолгоһоо, социальна политикын хямдалагдаһан дээрэһээ американ ажалшадай байдал һуудал эрид мууданхай. Рейганэй захиргаанай засагай хүтэлбэридэ ерэһэн сагһаа хойшо үе соо үгытэй ядуу байдалтанай тоо улам олошоржо, 1985 ондо 37, миллион шахуу хүн болоо. Капитализмын эгээл баян энэ орондо 3 миллион шахуу хүн хонохо газаргүй, хүдэлмэригүйшүүлые эдеэлүүлхэ шүлэ шанадаг кухнинууд бии болгогдоо.

Богонёор хэлэхэдэ, баруунай тала баримталдаг энэ засаг оронойнгоо хуушан бэрхэшээлнүүдые усадхахаһаа байха шэнэнүүдээр бүри олошоруулanхай. «Бүгэдэ нийтын зол жаргалта общество» панхаруутан хооһоржо, социальна шэнэ бэрхэшээлнүүдтэ туласа хүрэжэ ерэнхэй.

(АПН).

ЛЕ ЗУАН НАҺА БАРАБА

ХАНОЙ. Уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, КПВ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Ле Зуан удаан саг соо хүндөөр үбшэлһэнэйнгөө һүүлээр 79-тэй боложо ябатараа, июлиин 10-най үглөөгүүр наһа бараба гэжэ Вьетнамай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, Вьетнамай Социалис Республикын Национальна суглаанай, Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй, Вьетнамай Эсэгэ ороноо хамгаалгын фронтын Президиумэй эндэ толилогдоһон мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Ле Зуан 1907 ондо Түбэй Вьетнамай Биньчитхьен провинцида түрэһэн байгаа. 1930 ондо Коммунис партида орожо, 1939 онһоо КПВ-гэй ЦК-гай Саг үргэлжын комитедэй гэшүүн, 1951 онһоо партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь байһан юм. КПВ-гэй III, IV болон V съездүүд дээрэ партиин ЦК-гай Генеральна секретаряар һунгагдаа һэн. 1980 ондо «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат болоһон байна.

Ле Зуанай наһа бараһан ушарһаа орон дотор табан үдэрэй шаналал гашуудал соносхогдоо.

Хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ комисси бии болгогдооо. КПВ-гэй болон Вьетнамай гүрэнэй, ороной политическэ ба нийтын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд тэрэнэй бүридэлдэ орооно. Ле Зуаниие хүдөөлүүлгэ июлиин 15-да болохо.

«ТАЛЫН АЯЛГЫН» УТА ЗАМУУД

Манай газетын редакциин даабаряар һаяхан журналист Михаил Мадаев Усть-Ордын Буряадай автономито округой Эхирэд-Булагадай, Баяндайн район уудаар ябажа ерээ. Мүнөө тэрэнэй замай тэмдэглэлнүүдһээ уншагшадайнгаа анхаралда дурадхахамнай.

АЛИХАН һэбшээндэ зэрэлгээтэн ногооржо байгаа ойн сэнгүү талмай дээрэ урданай буряад хубсаһатай залуушуул ёохор хатаржа, һүрхэй гоёор харагдажа байба. Удаань буряад дуунууд зэдэлбэ. Дүтэхэн мүн баһа буряад хубсаһатай хүн баян дээрэ хүгжэмэй аялга аятай һайханаар зэдэлгэжэ һууба. Эгээл энэ үедэ хүхижэ, сэнгэжэ байһан залуушуулые хажуу тээһээнь кинооператор, режиссёр хоёр телефильмдэ буулгажа байбад. Эдэ хадаа ниислэл Москваһаа, түбэй телевидениһээ ерэһэн нүхэд байба. Тэдэнэр Усть-Ордын Буряадай автономито округой «Талын аялга» гэжэ буряад уладай хатар, дуунай ансамблиин ажал хүдэлмэриие түбэй телевиденеэр харуулхаяа буулгажа байгаа ха юм.

Мүнөө энэ «Талын аялга» гэжэ ансамбль тухай уншагшадта хөөрэжэ үгэхэ хүсэлэнтэйб.

1977 оной март һараһаа мүнөө болотор энэ ансамбль округ соогоо мэдээжэ болонхой. Ансамблиинхид арад зонойнгоо хатар, дуунуудые уянгата һайханаар гүйсэдхэжэ, округойхидоо баясуулдаг юм. «Талын аялгын» хатаршад Артур Арзаев (РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ), Валентина Манжуева, Георгий Хамаганов, Валерий Шадаев, Галина Баторова, Иннокентий Шерхунаев, Иннокентий Пиханов болон бусад Боохон-Алайрай, Баяндай-Эхирэдэй, Нүхэд-Оһын буряадуудай урданайшье, мүнөөшье үеын хатарнуудые тэрэл түүхэтэ ёһо заншалтайнь гүйсэдхэхэтэйгээ хамта мүнөө үеын ажабайдалтай холбоотой, манай залуушуулай эрилтэдэ харюусаһан шэнэ һонин хатарнуудые харуулха гэжэ оролдодог. Бүхы эдэ хатарнуудынь оркестрэй гү, али аккордеоной дэмжэлгэ доро гүйсэдхэгдэдэг. Артистнарай хубсаһа хунарыньшье хатар бүхэндөө тааруулагдан оёгдонхой. Эдэ бүгэдэнь ансамблиин гүйсэдхэлгэ хэрэгшэдэй сэдьхэл бодолые сэнгүүлэн байдаг даа.

Ансамблиин дуушад Любовь Ханхасаева, Петр Хамутаев, Валентина Жербакова, аха, дүүнэр Валентина, Банзар Алсаевтан, Петр Турусов болон бусад буряад зоной үльгэртэ һайхан урданай дуунуудһаа гадна мүнөө үеын шүлэгшэд, хүгжэмшэдэй зохёоһон дуунуудые уян һайханаар дууладаг. «Шоно-Баатар», «Буряад оромнай», «Сагаан делитай гулабхаа», «Түрын дуун», «Зэргын дуун», «Инаг дураяа гамнаарай», «Хаанахинайл аб!», «Шамхандаа» гэхэ мэтэ дуунуудые зэдэлүүлдэг юм.

Боохоной багшанарай училищиин багша Петр Павлович Хамутаев, Баяндайн аймагай Нагалагай соёлой байшангай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Петр Николаевич Турусов, гэгшэд хадаа баян, аккордеоноо наадахаһаа гадна хуур дээрэ буряад аялгануудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэдэг байна.

— Бүхы эдэ гушаад артистнартнай хаанаһаа, ямар нютаг газарнуудһаа суглардаг бэ, юу хэдэг, ямар мэргэжэлтэд бэ,— гэжэ окргүйсэдкомой соёлой таһагые даагша Маргарита Борисовна Тарбееваһаа асуухадамнай, тэрэ иигэжэ хэлээ:

— Ансамбльнай арадай гэжэ үндэр нэрэ зэргэтэй, ямар нэгэ тосхондо амяарлан байдаггүй. Артистнарынь бүхы районуудһаа сугларжа, репетициеэ хэдэг, тиигээд округһоо ондоо газарааршье ябадаг. Тиихэдээ тэдэмнай юу хэдэг, ямар мэргэжэлтэй хүнүүд бэ гэхэдэ, элдэб ажалтай гээшэ aаб даа. Жэшээлхэдэ, Банзар Алсаев адуушан, Валентина Манжуева Усть-Ордын эмнэлгын газарай медсестрэ, Валентина Жербакова Нүхэдэй аймагай үхибүүдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ Любовь Ханхасаева Эхирэд-Булагадай Хөөрсын соёлой байшангай директор, ансамблиин хүгжэмэй хүтэлбэрилэгшэ Юрий Григорьевич Курочкин Боохоной хүгжэмэй училищиин директор, Георгий Хамаганов дотоодын хэрэгүүдэй, мүн Иннокентий Шерхунаев Алайрай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд юм, тиихэдэ Иннокентий Пиханов Усть-Ордын медучилищиин һурагша гэхэ мэтэ.

Гайхалтай. Гайхалтайнь юуб гэхэдэ, тиимэ ехэ округой, тиимэ холо таража байрлаһан аяар зургаан районуудһаа ямар нэгэ газарта хирэ-хирэ болоод лэ сугларжа, репетициеэ хэхэ гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ aаб даа. Хүн бүхэниинь өөр өөрынгөө ажалтай, хүдэлмэритэй, гэр-бүлэтэй, олонхидынь үхибүүдтэй... Тиигээд ганса нэгэтэ, нэгэ үдэр репетици хэхэ, концерт харуулха бэшэ, оло дахин сугларха, оло дахин концертнүүдые харуулха, хаагуур-яагуур ябаха, машина, автобус соо дэндэрхэ... Сугларaад, репетици хээд, концерт табиха гэжэ хэлэхэдэ бэлэн. Теэд юун тэдэниие тиигэжэ суглуулнаб, ямар юумэн тэдэниие тэрэ бэрхэшээлтэй тооһо тохитой ута харгыда татанаб даа? Гансал дуран, арад зонойнгоо аман зохёолдо, дуу, хатарта, хүгжэм аялгада эльгэ, зүрхөөрөө энхэрэн дурлаһан дуран тэдэниие суглуулна, татана гэжэ баталан хэлэхэ хэрэгтэй.

Тэрэ ехэ дураниинь, тэрэ ехэ хүсэлынь улад зондоо сэгнэшэгүй хэрэгтэй, ажал хүдэлмэридэнь зоригжуулан, омогорхуулан горитойхон амжалта асарна. «Талын аялга» округойхидойнгоо һайшаалта альга ташалгада хүртэхэһөө гадна, КПСС-эй обкомой, облгүйсэдкомой, КПСС-эй окружкомой, окргүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудта хүртөө. Мүн 1977 ондо ГДР-эй Карл-Маркс-Штадт хото ошожо, арадуудай аман зохёолой Уласхоорондын нэгэдэхи фестивальда амжалтатайгаар хабаадалсаад, дипломдо хүртөө бэлэй. Энээнһээ урмашан 1980 ондо Монголой Арадай республикын Ара-Хангайн аймагта ошожо, тэндэхи хүн зониие хатар дуунуудаараа һонирхуулжа, мүн баһа Хүндэлэлэй грамота, бэлэгүүдтэ хүртөө һэн. 1985 ондо ансамблиинхид «ургаса» һайнтай байгаа: Кузбасс хотодо Эрхүүгэй областиин соёлой үдэрнүүдэй болоходо, ниислэл хото Москвада «Сибириие соёлой жэшээтэ хизаар болгоё» гэһэн темээр Эрхүүгэй областиин зохёохы тоосоондо хабаадажа, концертнүүдээ харуулаа, баһал Хүндэлэлэй грамотануудые, бэлэгүүдые абалсаа бэлэй. 1984 ондо «Нүхэр дуун» гэһэн Бүхэсоюзна телевизионно конкурсдо, Эрхүү хотодо болоһон совет-американ уулзалгада тэрэшэлэн Эрхүүдэ СССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хүдөөгэй уран һайханай ажал ябуулгада амжалтатайгаар хабаадалсажа, мүн баһа дипломуудта хүртөө бэлэй. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулһан областиингоо фольклорно һайндэртэ ансамблиин лауреат болоо юм. Гадна хабар бүхэндэ «Үбэлые үдэшэлгэ, хабарые угталга» гэдэг областиингоо аман зохёолой һайндэртэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

— Энэ ехэшье һонирхолтойшье уран һайханаймнай ажал ябуулгада округоймнай ажалшадһаа, илангаяа наһатайшуулһаа гадна, РСФСР-эй габьяата артистка Татьяна Ефремовна Гергесова болон бэлигтэ режиссер Жамсаран Дармаевич Дандаров гэгшэд Улаан-Үдэһөө үригдан ерэжэ, ехэ туһаламжа хүргэдэг,— гэжэ Зүүн Сибириин Соёлой институдай библиотечнэ факультет 1972 ондо дүүргэһэн мэргэжэлтэ, урихан харасатай, хөөрүү Маргарита Борисовна округойнгоо уран һайханай фольклорно ансамбль тухай хэлэбэ.

— Саашадаа ямар түсэбтэйбибди гэхэдэ, мүнөө хэдэ хэдэн шэнэ хатар, дуунуудые бэлдэжэ байнабди. Жэл бүхэндэ репертуараа үргэдхэжэ, баяжуулха зорилготойбди. Тиигэхэ зуураа фестиваль, конкурснуудта эдэбхитэйгээр хабаадалсахабди. Хойто жэлдэ, округойнгоо 50 жэлэй ойдо зорюулжа, илангаяа һонирхолтой, һайн һайхан зүйлнүүдые бэлдэжэ, һайндэртэ харуулхабди.

Маргарита Борисовна Тарбеевагай үүсхэлтэ, эдэбхитэй һанал бодолдо, эндэхи фольклорно буряад ансамблиин артистнарай мүнөө хэжэ, бэлдэжэ байһан хүдэлмэриинь, урдаа табиһан һайшаамаар зорилгынь хүсэлдэхэ, бэелүүлэгдэхэ байһанда этигээд, ехэ амжалта хүсэнэбди.

М. МАДАЕВ,
СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

МАНАЙ ТЕАТР ХОЙТО ОСЕТИДЭ

Кавказай Ехэ шэлын ара талада оршодог Хойто-Осетиин автономито республикын түб — Орджоникидзе хотодо Буряадай оперо болон балетэй академическэ театрай коллектив эдэ үдэрнүүдтэ түрүүшынхеэ гастрольдо ерэбэ.

—Урда тээнь манай артистнууд Ставрополиин хизаарта гастролёо түгэсхөө һэн. Тэндэ байхадаа дурсагдагша хизаарай дүн хамта 32.000 хүндэ 48 оперно болон балетнэ зүжэгүүдые, концертнүүдые үгөө юм,— гэжэ театрай директор нүхэр Н. Ю. Мадуев хөөрэнэ.

230 хүнһөө бүридэһэн манай театрай гастролиин коллективтэ СССР-эй арадай артистнууд Л. Сахьянова, К. Базарсадаев, Д. Дашиев, РСФСР-эй арадай артистнууд П. Абашеев, С. Раднаев, С. Будажапов, И. Айзикович болоод Россин Федерациин габьяата артистнууд В. Буруев, Е. Самбуева, Ю. Муруев, В. Ганженко, А. Павленко, мүн дуушадай уласхоорондын, манай оронойшье конкурснуудай залуу лауреадууд Г. Шойдагбаева, О. Аюрова, В. Бальжинимаев гэгшэд оролсоно.

Манай артистнууд Хойто-Осетиин харагшад, шагнагшадай һонирхолдо буряад, ород болон совет композиторнуудай, мүн дэлхэйн классикын хүгжэмтэ зүжэг зохёолнуудые гүйсэдхэхэ байна.

Тэрэшэлэн М. И. Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай Бүхэсоюзна конкурсдо лауреадууд болоһон манай эрхим дуушад оперо болон балетнэ зүжэгүүдһээ хэһэгүүдые Орджоникидзе хотын предприятинуудаар ябажа харуулха, мүн хүдөө нютагуудай ажалшадта олон тоото концертнүүдые үгэхэ юм.

Хойто-Осетиин гастролиин удаа август һараһаа эхилжэ, манай театрай коллектив Хойто Кавказай курортнуудаар бэлиг шадабариа харуулха байна.

Б. НАМДАКОВ.

Шэнэ нэрэ, танилсагты: БАИР РАДНАЕВ

Баир Раднаев 1960 ондо, сэнхир нуурнуудай хизаар Яруунада, Нарһата тосхондо түрөө һэн. 1968—1978 онуудта республикын буряад-интернат һургуулида һуража гараад, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрта зураашанаар ажаллаа. Удаань СССР-эй арадай артист Н. Черкасовай нэрэмжэтэ Ленинградай Гүрэнэй театрай, хүгжэмэй болон кинематографиин институдта абтаа юм. Мүнөө тэрэ актерско факультедэй 3-дахи курс дүүргэбэ.

Баир Раднаев һургуулида һуража ябаха үеһөө захалжа, буряад уран зохёолоор һонирходог, олон номуудые уншадаг, мүн удаань өөрөөшье шүлэгүүдые бэшэжэ туршадаг байгаа. Баирай бэшэһэн зохёолнууд яһала олон. Тэдэнь бултадаа сагаан шүлэгэй маягаар бэшэгдэнхэй.

— Хэмжүүрээрээ багахан шүлэгүүд соогоо улам тодо, улам гүнзэгы, уран удхатай бодолнуудаа дэлгэхые оролдо,— гэжэ залуу нүхэртөө зааха дуран хүрэнэ.— Тиихэдээ уран бодолой эд болохо — үгэ хэлээ баяжуулха, шүлэг зохёолгын арга боломжонуудые нягта [illegible] лахыень хүсөөд, залуу [illegible] эндэ дурадханабди.

ЭХИН

* * *

Сахилгаатай, дуутай
Сагаан аадар соо
талададаа
Амиля эгшэтэрээ,
Айһандаа бархиржа,
Хотон тээшэнь
Хонидоо туүһан үемни—
Эгээл эхин.
Эрын нэрэтэ
хаһамни...

* * *

Оёоргүй хүхэ тэнгэриие
Аадарай шалбааг соо
обёорбоб.
Айгаа гэжэ һанаа гүш?
Түрингөө шамаад
Тэнгэриин халагаар
алхалбаб!

* * *

Зула сэсэгэй обэрһэн эшэ
Зулгы дурыем һануулан,
Дүүраһан сэдьхэлым
һэргээбэ.
Гэнтэ һэгээ ороходоо
Гэрэйш газаа зогсобоб.

* * *

Сагай
Сарбагай һүхын хээлэһэн
Сагаан буурал
элинсэгэйм хүшөө
Холымни ашанарта
намайешье һануулха.
Харагдашагүй угай
холбоо
Халуун шуһандамнай
сохилно.

* * *

Талын буряад басаганай
Толон һайхан нюдэд соо,
Греци ороной
дангиныи сэбэрые

ЗОХЁОЛДО ДУРАТАЙ ХҮБҮҮН

«Хүндэтэ редакци!» Танда Захаминай районой Хүжар нютагай эхин һургуулиин 2-дохи классай һурагша Цыренов Виталя бэшэнэ. Би таабаринуудые ба оньһон үгэнүүдые Панзанова Долгор Будаевна гэжэ хүгшэн эжыдэ бэшэжэ абаад, эльгээбэб. Эдэниие «Буряад үнэн» газетэдэ гаргахыетнай гүйнаб».

Иимэ оролто-бэшэгтэй таабаринуудые, оньһон үгэнүүдые абажа, яһалал һонирхон уншаад, зэлжэнь Виталиин гуйлтые дүүргэн, тэдэниинь уншагшадайнгаа һонорто дурадхаха гэжэ шиидэбэбди.

Юуб гэхэдэ, Виталя хүбүүн арадайнгаа аман зохёолдо дуратай, оньһон үгэнүүд болоод таабаринуудые олоор мэдэдэг [illegible] эжытэй юм байна. Хүгшэн эжыһээ хөөрэһэн тэдэ бүгэдые мүнөөнһөө тусхай дэбтэр соо бэшэжэ байбал, Виталя хүбүүн саашадаа түрэлхи хэлэнэйнгээ баян нугалбари, үгүүлэлые мэдэжэ абаха, тэдэнь һуралсалданьшье һайнаар нүлөөлхэ байха.

— Зунайнгаа амаралтада ашатай туһатай ажал хэжэ хүдэржөөд, амараад, намартаа һургуулидаа ороходоо, шэнэ һонин таабари, оньһон үгэнүүдые хүгшэн эжыдээ хөөрүүлжэ бэшээд, эльгээгээрэй,— гэжэ Виталида захинабди.

ТААБАРИНУУД

Хоёр хосроороо нүхэсэһэн
Эсэгын зургаан хүбүүд ябана:
хоёрынь байгааша,
хоёрынь ябгааша,
хоёрынь андалдааша.
(Газар тэнгэри хоёр, һара наран хоёр, үдэр һүни хоёр).

Дайдын ногоон морин
Далан сагаан тохомтой.
(Хуһан).

Дардайн һамган
Далан дабхар хубсаһатай).
(Капуста).

Барихада адха болохогүй,
Табихада тала дүүрэн.
(Нюдэн).

Хоёр хулгана урилдаад,
Хэниинньшье урда гарaагүй.
(Хоёр хүл).

Хүсэгүй тэмээн
Хүдөө голые бараба.
(Тэргэ).

Бээлэй бэлшэбэ,
Бэгсэргэ сомсорбо,
Заадай, занаба,
Забхуул хорибо.
(Хонин, хирээ, шоно, нохой).

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Гүнзэгы ухаан —
Гүрэнэй хэрэгтэ,
Гүйхэн ухаан —
Гүзээнэй хэрэгтэ.

Ажал эрдэм хоёр.
Алдар соло хоёр —
Аха дүүнэр.

Уулын үндэрые
Дабажа үзөөд, мэдэ.
Олоной хэлэһые
Шүүжэ үзөөд, мэдэ.

Дуугүй хүн нүгэлтэй,
Дунда нуур шабартай.

Виталя ЦЫРЕНОВ
бэшэжэ абаба.

ШАМБАЙШУ[illegible] АЛЬГА ТА[illegible]

МОСКВА '86
ҺАЙХАН ХҮСЭЛЭЛЭЙ НААДАНУУД

Эб найрамдал хангаха, арадуудай хоорондо үгээ ойлголсолгые бэхижүүлхэ гээшэ олимпийскэ хүдэлөөнэй гол зорилго болоно гэжэ Уласхоорондын олимпийскэ комитедэй президент Хуан Антонио Самаранч июлиин 9-дэ Москвада үнгэргэгдэһэн пресс-конференциин дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыкотай, Кремль соо уулзажа хөөрэлдэһэнэйнгоо һүүлээр Самаранч наадануудай хэблэлэй түбтэ ерэһэн байгаа.

Мүнөө Москвада боложо байһан бүхы юумэн Олимпиин наадануудай ут зорилгые дэлгэрүүлэн тарааха, спортые хүгжөөхэ хэрэгтэ нүлөөлхэ байна гэжэ МОК-гой президент хөөрэбэ. Эдэ мүрысөөнүүдтэ хэдэн элитэ ехэ, гайхамшагта үрэ дүнгүүд харуулагдаһан байна. Урга түлаад харайлгаг совет спортсмен Сергей Бубка дэлхэйн спортын элитэ ехэ түлөөлэгшэ байһанаа баталжа, бүмбэрсэгэй шэнэ рекорд тогтоогоо.

1988 ондо Сеулда болохоёо байһан Олимпиин наадануудта хабаатай зарим асуудалнууд мүнөө шиидхэгдэжэ байна гэжэ МОК-гой хүтэлбэрилэгшэ онсолон зааба.

Пресс-конференциин түгэсхэлдэ Самаранч спортдо ехэ амжалта түргөөр туйлаһан залуу совет спортсменүүдтэ—гимнастка Оксана Омельянчик болон велосипедист Вячеслав Екимов гэгшэдтэ МОК-гой тусхай шангуудые барюулба.

— Һайхан хүсэлэлэй наадануудай программын үндэһөөр элдэб түхэлэй онгосоор һэлюурдэлгын мүрысөөнүүд Эстониин ниислэл хотодохи олимпийскэ түбтэ нээгдэбэ. Хэдэн үдэрэй туршада эндэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүд үргэн олониитын анхарал татаха, һонирхол үүсхэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Уран һайханай гимнастикаар мүрысөөн Москвагай «Олимпийский» гэжэ Спортын ордон соо средагай үдэшэлэн эхилээ. Найман ороной, СССР-эй, Болгариин, ГДР-эй, Румыниин, КНДР-эй, США-гай, Испаниин болон Финляндиин 22 гимнаст басагад хабаяа туршана.

Һайн хүсэлэлэй наадануудта «спортын хатанай» мүрысөөнүүд дүүрэжэ байна. Эндэ дэлхэйн болон Европын рекорднууд тогтоогдоо. Мүрысөөнэй табадахи үдэртэ эрэшүүл 1500 метрэй зайда урилдаһан байгаа. «Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй дэргэдэхи Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй түлөөлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Павел Яковлев энэ зайе 3 минута 39,96 секунда соо гаталжа, дэлхэйн олон ороной 18 атледүүд соо[illegible]

һоо [illegible] эй чем[illegible] классай [illegible] Игорь [illegible] 0,22 се[illegible] ёрдохи [illegible] кан ат[illegible] медаля[illegible] нагдаһа[illegible]

П. Як[illegible] далгаар [illegible] хин чем[illegible] сквада [illegible] иниин [illegible] ша, улад[illegible] то мүр[illegible] болоно. [illegible] далгаар [illegible] дамал [illegible] РСФСР[illegible] В. Д. [illegible] жалтада [illegible]

Эрэшү[illegible] тануудта [illegible] даанда [illegible] илалта [illegible] ев (С[illegible] (США) [illegible] эзэлээ. [illegible]

Мүнө[illegible] мүрысөө[illegible] лэй дүн[illegible] нэрнүүд [illegible] суглуула[illegible] илаһан [illegible] соогоор [illegible] СССР-эй [illegible] шын гү[illegible] онсо ша[illegible] рашвили [illegible] эрхимлэ[illegible] кая (СС[illegible] гоор эхэ[illegible] гарба.

Москва [illegible] олимпийс[illegible] сипедээр [illegible] сөөн оло[illegible] 4 мянган [illegible] урилдаха[illegible] луулагда[illegible] нута, 12 [illegible] руулжа, [illegible] тоогоо.

Волейбо[illegible] уһан дэ[illegible] далгаар [illegible] жэлһөөр.[illegible]

ЗУРА[illegible] хүсэлэлэй[illegible] та түйл[illegible]

Будамшуу

АГШАДАГ, ҺУНАДАГ АВТОБУС ГҮ?

ЖААЛДА ехэ, жэгтэйл зүйлнүүд эндэ тэндэ ушардаг байна. Агшадаг, һунадаг автобус тухай анхандаа хаа-яа дуулаһаншье һаа, хоёр нюдөөрөө тэрэниие хаража, хүхеэ гайхаагүй, харин хара буужа, хамаг һайхан һанал бодолоо һамаргаха баатай болоо һэм.

Уншагшадтаа удхалан хөөрэхэ ушар зүйлэйнгөө эхи захые эндэ тайлбарилан дурдаха гээшэ зүйтэй ха. Тиимэһээ Буряад оронойнгоо урда захаар нэмжыһэн Хяагта нютаг тээшэ һанал бодолоо хандуулжа, һэримжэтэйхэн анхарагты. Юуб гэхэдэ, хэлэхэ зүйлэймнай ушар байдал тэндэһээ үнгитэй удхатай байха.

Түмэр замай багахан буудал станцитай Харанхы һууриһаа зүүн урагшаа Хяагтын-Адаг тиимэшье холо бэшэ зайда оршодог. Энэ дайдаар Хяагта — Хяагтын-Адаг — Харанхы гэһэн маршрудтай автобус үдэртөө дүрбэ дахин тусхай графигаар үниһөө хойшо ябажа байдаг юм. Районой түб — Хяагта хотоһоо түрүүшын автобус үглөөнэй 6 час 30 минутада, удаань 11 час 30-да, мүн үдын үеэр —13 час 30-да, һүүлшынхинь үдэшын зургаан сагта гарадаг гүримтэй. Эндэ хэлэжэрхилтэй зүйл үгы ха гэжэ түрүүшын үедэ һанамаар юм. Автобуснууд саг соогоо геражал байдаг, аянай улад зон зориһон соогоо һуужа, буужа, хүрэхэ газартаа хүрэжэл байгаа юм аабза гэжэ һанамаар бэлэй.

Теэд лэ үдэшын зургаан сагта Хяагта хотоһоо гараха автобусой дэргэдэ түрисэлдөөн, үймөөн боложо байбал даа. 60—70 хүн һүүлшын автобусто яажашье һаань һууха һанаатай, арга хургаа бэдэрнэ, ара, үбэрөөрнь тойроно.

— Үдэр бүрил иимэ ушарай үльгэр далай болоожо байдаг даа, шоорто! — гэжэ автовокзалай газаа һууһан үбгэдэй нэгэн хүлһөө аршан, хүндөөр һанаа алдаба.

— Үгы юрэдөө, эдэ автобусай гараха график-ноормые нэгэ бага болохо тээшэнь хубилгажа болодоггүй юм гээшэ гү, халагни даа,— гэжэ нүгөөдэнь гүбэрбэ.— Мүнөөшни хүн зоной хүл олошороо, урагша, хойшоо һүндэлхэнь һужэрөө гээшэл. Харанхы хүрэтэр даа, район соогоо ха юм даа, аяар дүрбэ дахин автобус ябажа байха — газардахаябагадахын гасалан үгыл гэжэ һанамаар юм гэһэйшни... Харанал гүбди даа...

— Үдэрэй автобусоор, түрисэлдэнгүй, амархан тонилхо аргашьегүй һанаатай һэм. Теэд хэрэгни бүтэжэ ядажа, бүхэли үдэртөө ухарилдаха баатай болоод, энэл даа! — гэжэ урмаа таһарһандаа түрүүшынхинь ушаргүйгөөр бажаганаба.

Үнэхөөрөөшье районойнгоо түб ажал хэрэгээрээ үдэрөөр ерэһэн улад зон, үдэшэлэн бусаха болоходоо, булайхан байдалда ороно даа.

Энэ үедэ автобусай үүдэн нээгдэжэ, уладай үймөөн ойн шоргоолжоной бута мэтээр бусалба, бурьялба. Оог шуугаан шангадаба. Юрэдөөл, ямар нэгэн юрэ бусын хэрэм хаалгын дотор тала руу тэгүүлһэн улад зоной хара хүсэнэй буха ехэ тэмсэл шэнги үзэгдэл эхилбэ.

— Оо-ёо-ёо... Хабһым, хабһым!.. гэнэб!

— Хүлтэй юм һаа, тэрээн дээрээ гэшхээд байгыш, хүндэ үлгэлдэшоод... Миил эндэшни!

— Туфли... Туфлим хаана гээшэб? А-аа...

— Үрөөһэн туфлииш нохой эдихэнь гү? Өөрөөл орохоёо мэдэхэгүй, үшөө туфлидээ һанаатайл! — гэһэн хүхэ энеэдэн дэлгэрнэ.

— Ээжэ хаажа байг, үйлын хараал гээшэб энэмнай,— гэһээр түлхисэлдөөнһөө туригдэжэ, нэшэгдэжэ гараһаар таһаржа гээгдэһэн зургаадай эрхиеэ нэгэ хүгшэн сээжэ дээгүүрээ тэмтэрэн бэдэржэ, үйхай болоно.

Эдэ мэтые ямар нэгэн юрэ бусын һонин үзэгдэл, наадан шэнгеэр адаглажа, автовокзалай кассирнууд, контролёрнууд, бусадшье хүдэлмэрилэгшэд һүүдэр һурин зогсоно. Тиигэһээр байтараа автобусшье эгээл шамбай шуран зоноор халима дүүрэжэ, хара утаа бужагануулан, хүндөөр хүшэлэн зүдхэһөөр харгыдаа гараа һэн. Тэрэ автобус харгын ялхида зөөлэхэнөөр хэлбэгэ-халбага гэһээр саашалхадаа, һуужа ядаад, һула үлэһэн зондо һунадаг, агшадаг резинын шэнжэтэйгээр, томоор үлэеһэн бүмбэгэ шэнгеэр үзэгдөө бэлэй.

Тиимэһээ «юрэдөө һүугаашье һаа, багтамаар лэ юм һэн ха даа» гэһэн бодолдо эзэлэгдэн, үлэһэн зоной олонхинь ошоһон улаагаа удаан хойноһоонь үдэшэн гэтэжэ зогсоо һэн.

Район соо табигдаһан дээрэ дурсагдагша маршрудай сагые таарамжатайгаар хубилгажа, улад зоной һаадгүйгөөр ябаха хэрэг хэзээ шиидхэгдэхэб? Үдэрэй тэнгээр, час гушан минутада гарадаг автобусые үдэшын долоондо, ажалай дүүрэһэнэй удаа, харин үдэшын зургаан часай автобусые табан часта гарадаг болгоходо яахаб?

Эдэ мэтын асуудалнуудые дары шиидхэхэ хэрэгтэ Хяагтын автотранспортна предприятиин, тэндэхи трансагентствын хүтэлбэрилэгшэд ям һанамжатай юм ааб? Харюуень һаяар дуулахабди, хүндэтэ уншагша!

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Үбһэ хуряалгада — эршэ дэлисэ» — И. Казанцевай статья. «Баярай заседани»—ТАСС-ай материал. «Правда Бурятии» газетын болон республиканска радиогой шалгалта. «Бүхы үбһэеэ — долоон хоног соо»— Н. Дегтяревой статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Хурдадхалгын социальна неөсэнүүд. «Ягаад олзотой байхаб?»— Э. Сосновскаягай статья. «Гүн сэдьхэлэй бодолнууд»—Д. Санжиевай статья. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта. «Правда Бурятии» газетэдэ харюусана.

Гурбадахи хуудаһанда. «Арадай зөөриие гамнаха хэрэгтэй» —Б. Цыденжаповай статья. Уласхоорондын һонин. «Хорхой шумуулһаа яажа һэргылхэб?»—Р. Санжимитуповагай статья. «Һургуулида зургаан наһатайһаа»— Р. Сапожниковагай статья. Соносхолнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Байгал дээрэ болоһон уулзалганууд» —Ч. Гомбоиной статья.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 «Закон есть закон». Уран һайханай фильм. (Франци). 11.15 — «Һургуулиин реформо: хоёр жэлэй һүүлдэ». 11.45 — «Юунһээ, юундэ». 12.10 — «Үе саг өөр болон тухай» Уран шүлэгэй долгин дээрэ. Василий Каменский. 12.25 — «Бүгэдэндэ ба хүн бүхэндэ». Ажаһуудалай алмалта тухай хэшээл. «Уһан хэдытэб?» 12.55 — «Шапито, шапито!» — фильм-концерт. 13.50 — СССР-эй арадай артист кинорежиссер И. Пырьевэй уран һайханай фильмүүд. «Секретарь райкома» (Алма-Ата, 1942). 17.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 17.10 — Ехэшүүлдэ зорюулагдаһан мультипликационно фильмүүд. 17.40 — Гүрэнэй түбэй концертнэ зал соо Белоруссиин ССР-эй арадай артист, композитор И. Лученогой зохёохы ажал ябуулгын үдэшэ. 19.45 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 20.45 — «Һэльбэн шэнэлэгдэһэн үнэтэ шухаг зүйлнүүд». Һэльбэн шэнэлэгшэдтэй, уран зураашадтай, архитекторнуудтай ба журналистнуудтай Уран зураашадай түбэй байшан соо уулзалга болобо. 22.00 — «Время». 22.35 — «Һайн хүсэл эрмэлзэлэй наадануудай» дневник. 22.50 — «Һайн хүсэл эрмэлзэлэй нааданууд». Теннис. 23.50 —«Счет — 904». Концерт. 00.50 — Шэнэ һонин (01.05 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Энэ юун байгааб?» — баримтата фильм. 9.30 — Ритмическэ гимнастика. 10.15 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 10.45 — «Һайн хүсэл эрмэлзэлтэй нааданууд». Волейбол, (эхэнэрнүүд). Велоспорт ([illegible] гэ. 13.30 [illegible] хөолшодой [illegible] — «Ставка [illegible] жизнь». [illegible] ханай фи[illegible] «Встреча[illegible] тье дуула[illegible]

Улаан-Ү[illegible] һонин. 16[illegible] тануудъ —[illegible]

Москва. [illegible] эрмэлзэлэ[illegible] Түгэсхэлэй [illegible] нэй нэгэ [illegible] эй. Евро[illegible] команданууд [illegible] фильмнүүд [illegible] родой ва[illegible] левидении [illegible] зорюулаг[illegible] Загребһаа [illegible] «Амгалан [illegible] шууп.» [illegible] дэлхэй. [illegible] «Время». [illegible] любви» [illegible] фильм (00[illegible]

Редак[illegible]
Ц. Б. Ц[illegible]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв секретарь—2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Гос[illegible]ственного комитета Бурятской АСС[illegible] делам издательств, полиграфии и к[illegible]ной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина [illegible] Н-03555. Заказ № 161. Индекс 04[illegible]